

Reactienota: Voornemen en Voorstel voor Participatie FFW maart 2025

Inleiding

Van vrijdag 27 september 2024 tot en met donderdag 7 november 2024 lag het Voornemen en voorstel voor Participatie ter inzage voor het gaswinningsproject Friesland Follega-Woudsend (FFW). In die periode was het mogelijk een schriftelijke reactie te geven op het Voornemen en voorstel voor Participatie (VenP). Het ministerie van Klimaat en Groene Groei (KGG) en Vermilion vinden participatie van de omgeving in het project belangrijk. Het doel van het ophalen van suggesties, meningen en reacties is om de omgeving vanaf het begin een plek in het project te geven en te betrekken bij de planvorming. In totaal zijn 855 reacties binnengekomen. Het ministerie van KGG en Vermilion bedanken de indieners voor de geleverde input en het meedenken in deze fase van het project.

Participatie is een vereiste bij het doorlopen van de projectprocedure en het vaststellen van het projectbesluit. Vermilion heeft het participatieplan vastgelegd in het VenP. Het VenP beschrijft hoe de omgeving inspraak heeft gedurende de projectprocedure en de milieueffectrapportage. Het bevat de definitieve inspraakmomenten, op wat voor manier reacties ingediend kunnen worden en hoe de doorlopende informatievoorziening verloopt. Een goede samenwerking kan leiden tot betere oplossingen en meer vertrouwen tussen de partijen.

Het project FFW staat nog aan het begin van een lang traject. Op zijn vroegst kan in 2028 worden gestart met de daadwerkelijke gaswinning. Er moet nog veel worden onderzocht voordat het ministerie daarover kan besluiten. Als bijlage bij deze antwoordnota vindt u een schema met de verschillende stappen die we gaan doorlopen in de procedure voor FFW. We zijn nu bijna bij stap 2 waarin we beschrijven wat we allemaal gaan onderzoeken (concept-Notitie Reikwijdte en Detailniveau). Ook daarover vragen we binnenkort uw mening en uw inbreng.

Tijdens de terinzagelegging van het VenP is op 22 oktober een informatiesessie georganiseerd waaraan belangstellenden konden deelnemen. Tijdens deze informatieavond hebben het ministerie en Vermilion uitgelegd waar het project FFW over gaat en hoe de procedure tot en met besluitvorming verloopt. Er is veel informatie opgehaald tijdens deze sessie en vanuit de ingediende reacties op het Voornemen en voorstel voor Participatie. Deze reacties zijn gebruikt om het participatieplan aan te passen en om de concept-Notitie Reikwijdte en Detailniveau op te stellen.

In deze reactienota vindt u antwoorden op de hoofdpunten uit de ingediende reacties. Diverse voorstellen uit de reacties worden meegenomen in het project. Zo is er een voorstel voor een potentiële winlocatie gedaan en was er veel vraag naar de situatie met de veenweideproblematiek. Beiden worden meegenomen in het verdere traject. Daarnaast is in het VenP aangegeven dat er tijdens de verkenningsfase gewerkt wordt naar een Voorkeursalternatief (VKA). Na de locatiekeuze volgen onderzoeken over de milieueffecten van deze locatie. Uiteindelijk worden de locaties vastgelegd in het ontwerp-projectbesluit, dat ter inzage gaat en waarop iedereen kan reageren. Om al eerder te kunnen reageren op de locatiekeuze, is er nu gekozen om de locatie al eerder formeel vast te leggen door middel van een Voorkeursbeslissing (VKB). Als de minister het concept-VKB vaststelt, kan iedereen een zienswijze indienen en daarmee reageren op de keuze van de locatie. Hiermee wordt al eerder in de procedure de mogelijkheid geboden te reageren op de locatiekeuze.

Hoe vind ik mijn ingediende reactie terug?

Iedereen die voor het einde van de terinzagelegging een reactie heeft ingediend, heeft een brief ontvangen waarin het registratienummer staat. Aan de hand van de laatste 4 cijfers van het registratienummer kan de reactie en het antwoord daarop in deze reactienota worden gevonden.

Deze reactienota staat ook op onze website: [Gaswinning FFW | RVO.nl](https://gaswinning-ffw.rvo.nl). Daarin kunt u met het betreffende registratienummer sneller zoeken naar de antwoorden op uw reactie.

Volg - nr.	Sub-onderwerp en registratienummer	Onderdeel	Onderwerp
1			<i>Procedure</i>
1.1	Procedure van het project 4497, 4637, 5301, 5485, 5956, 6091, 6099, 6225	Reactie	Indieners hebben de indruk dat er al een vergunning is, dat er al geld is geïnvesteerd en de gaswinning hoe dan ook toch door zal gaan. Ook hebben zij de indruk dat de boorlocatie al bekend is. Indieners vragen om transparantie en informatie in begrijpelijke teksten en dat de reacties en antwoorden gepubliceerd worden. Er wordt verzocht om duidelijk aan te geven wat het doel is van de inspraak en om te laten zien wat er met de reacties (inspraak) is gedaan.
		Antwoord	De komende 2 á 3 jaar gaan betrokken overheden, initiatiefnemers en het gebied gezamenlijk een heel traject door van overleg, onderzoeken en keuzes maken. Hierbij wordt de omgeving betrokken. Het is beslist niet zo dat de uitkomst bij voorbaat vaststaat. Wat wel vaststaat is dat het Kabinet heeft gekozen voor het Kleineveldenbeleid en daarmee in principe deze gaswinning mogelijk is gemaakt. Wat ook vaststaat is dat de initiatiefnemer voor deze regio al sinds jaren een winningsvergunning (concessie) heeft. Of en waar deze mijnbouwlocatie daadwerkelijk gerealiseerd gaat worden hangt af van de uitkomst van de onderzoeken en besluiten in de komende jaren. De Projectprocedure en de milieueffectrapportage hebben als doel om duidelijk te maken wat de plannen voor gaswinning zijn en welke gevolgen ze kunnen hebben. Dat gebeurt bijvoorbeeld door alle benodigde vergunningen in één procedure samen te brengen. We zetten de komende jaren alle informatie tijdig op de websites. Begrijpelijke taal is daarbij erg belangrijk. Zo wordt er bijvoorbeeld een korte publieksvriendelijke versie gemaakt van de concept-Notitie Reikwijdte en Detailniveau. Hierop kan iedereen reageren tijdens de terinzagelegging. Ook is er een afbeelding (infographic) gemaakt waarin eenvoudig te zien is welke stappen worden gezet in de komende jaren. Ook zie je in deze afbeelding wanneer de informatie-, inspraak- en beslismomenten zijn. Deze infographic is als bijlage bij deze reactienota gevoegd, wordt verspreid in het gebied en staat op onze website. In de loop van het project komt het nog een aantal keren voor dat er stukken ter

			inzage worden gelegd. De reacties en antwoorden hierop worden steeds gepubliceerd op onze website.
1.2	Vergunningen 4481, 4491, 5248, 5288, 5322, 5548, 6019, 6091, 6195	Reactie	Indieners willen weten hoe de vergunningssituatie in elkaar steekt. Hierbij wordt de vraag gesteld welke vergunningen er wanneer verleend zijn/worden.
		Antwoord	Tijdens de projectprocedure zal er steeds gecommuniceerd worden over het proces en de besluiten. Vermilion bezit een winningsvergunning voor het gebied waar het gasveld FWW in ligt. Deze winningsvergunning geeft Vermilion als enige het recht om in dit gebied gas te winnen. Pas als er is ingestemd met een winningsplan voor gasveld FFW, mag Vermilion het gas ook echt gaan winnen. Daarnaast heb je één of meerdere omgevingsvergunningen nodig om gas te mogen winnen en om bijvoorbeeld de locatie klaar te maken. Met een omgevingsvergunning geeft de overheid toestemming om bepaalde activiteiten uit te voeren die invloed hebben op de omgeving. Deze vergunningen kunnen aan het einde van de projectprocedure verleend worden door de minister van Klimaat en Groene Groei. Nadat alle vergunningen verleend zijn en ingestemd is met het winningsplan, kan Vermilion beginnen met het aanleggen van mijnbouwlocaties, het boren van putten, het klaarmaken van de mijnbouwlocaties voor de winning van gas en de aanleg van ondergrondse pijpleidingen, waarna het winnen van gas volgt.
1.3	mer / onderzoeken 4477, 4481, 4486, 4513, 4528, 4594, 5217, 5218, 5237, 5238, 5239, 5245, 5249, 5252, 5253, 5271, 5288, 5295, 5320, 5345, 5351, 5360, 5364, 5384, 5385, 5483, 5485, 5528, 5532, 5552, 5592, 5610, 5634, 5653, 5676, 5687, 5694, 5700, 5713, 5737, 5762, 5763, 5780, 5793, 5797, 5800, 5827, 5893, 5906, 5910, 5916, 5940, 5954, 5956, 5964, 5982, 5986, 5999, 6002, 6007, 6012, 6018, 6047, 6058, 6067, 6098, 6099, 6104, 6125, 6135, 6142, 6143, 6165, 6167, 6206, 6218, 6225	Reactie	Indieners willen dat er serieus en integraal onderzoek plaatsvindt, waarbij de effecten van het project in kaart worden gebracht. Het gaat hierbij om zowel directe als indirecte effecten. Hierover moet op een transparante manier informatie worden gegeven.
		Antwoord	Voor dit project wordt een volledige milieueffectrapportage (mer) uitgevoerd. In een mer wordt onderzocht wat de gevolgen zijn van een project voor het milieu. Dit betekent dat er onder andere wordt gekeken naar hoe het project de natuur, lucht, water en de gezondheid van mensen kan beïnvloeden. De 'Integrale Effect Analyse' is ook onderdeel van het traject. Hierbij worden, naast de effecten op het milieu, ook de kosten, verschillende technieken en toekomstvastheid bekeken. In de eerste fase van het mer worden de mogelijke locaties onderzocht waarna uiteindelijk een voorkeursbeslissing (VKB) wordt genomen. In de tweede fase wordt meer gedetailleerd onderzoek gedaan naar deze voorkeursbeslissing. De MER wordt daarna gepubliceerd, afgestemd met de regionale overheden, voor iedereen ter inzage gelegd en voorgelegd aan de Commissie mer.

1.4	Onafhankelijk onderzoek 5800, 5827, 5956	Reactie	Indiener wil graag dat de onderzoeken door een onafhankelijke partij worden uitgevoerd, het liefst direct in opdracht van de overheid.
		Antwoord	Er wordt een uitgebreide milieueffectrapportage (mer) en Integrale Effecten Analyse (IEA) opgesteld door een onafhankelijk adviesbureau. Dit bureau is aangenomen door Vermilion. De MER wordt beoordeeld door o.a. experts binnen het ministerie van Klimaat en Groene Groei en Rijkswaterstaat. Ook de Commissie mer, een onafhankelijke partij, zal een advies uitbrengen.
1.5	Rol ministerie Klimaat en Groene Groei 4481, 5243, 5288, 5317, 5349, 5528 5532, 6195	Reactie	Indieners maken kanttekeningen bij de rol van KGG en vinden dat KGG de gemeenten buiten spel zet. De indiener vraagt zich af in welk belang de overheid denkt. De overheid moet de burger beschermen.
		Antwoord	Omdat er een projectprocedure wordt gevolgd, is de minister van Klimaat en Groene Groei (KGG) bevoegd gezag. Dit betekent dat de minister zorgt voor de coördinatie van de projectprocedure. Het Projectbesluit wordt uiteindelijk door twee ministers, van KGG en Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening (VRO), samen vastgesteld. De keuze van de locatie en het Projectbesluit worden gemaakt op basis van uitgebreide onderzoeken voor de milieueffectrapportage en de Integrale Effecten Analyse. Commissie mer, een onafhankelijk adviesorgaan, brengt hier advies over uit. Op deze manier is er sprake van goed onderbouwde keuzes. Alle informatie is daarbij transparant en beschikbaar voor iedereen via de projectpagina www.rvo.nl/gaswinning-ffw. Voor projecten die van nationaal belang zijn maakt het Rijk een Projectbesluit dat kan afwijken van het huidige omgevingsplan. Dat betekent niet dat de gemeente(n) buitenspel worden gezet. In alle fasen van het project is er ambtelijk en bestuurlijk overleg met de gemeenten, de provincies en de waterschappen. Voordat de keuze voor de gaswinningslocatie wordt gemaakt worden de regionale overheden expliciet om advies gevraagd. Naast het Projectbesluit, het winningsplan en de omgevingsvergunning(en) zijn er voor het winnen van gas ook andere vergunningen nodig. Deze worden door de initiatiefnemer (Vermilion in dit geval) zoals standaard is bij de regionale overheden aangevraagd. Deze regionale overheden nemen daar vervolgens een besluit over.
1.6	Invloed burgers / participatie 5185, 5207, 5224, 5225, 5226, 5248, 5279, 5317, 5345, 5349, 5528, 5532,	Reactie	Indieners vragen zich af of inbreng nut heeft en wat er met hun reacties gedaan wordt. Daarnaast willen ze graag op de hoogte gehouden worden van de vorderingen van het project.

	5550, 6099, 6195	Antwoord	Uit veel reacties blijkt dat indieners nu al informatie verwachten die pas veel later in het proces beschikbaar komt. Hiervoor moeten eerst nog onderzoeken worden uitgevoerd voor bijvoorbeeld het effect op het milieu of de omgeving. Wij zullen daarom duidelijker communiceren wat de verschillende stappen zijn in de komende jaren, voordat er uiteindelijk besloten wordt of en hoe er gas uit dit gasveld gewonnen kan worden. Het hele traject dat voorafgaat aan gaswinning is weergegeven in de infographic die als bijlage bij deze nota is gevoegd. De huidige fase, het Voornemen en voorstel voor Participatie, is nog maar een aanloop naar de verdere planvorming en besluitvorming. Ook in latere fasen in het traject is er ambtelijk en bestuurlijk overleg, worden er stukken op de websites gezet, liggen besluiten en stukken ter inzage, zijn er informatiebijeenkomsten en kan iedereen zijn mening geven. De reacties worden bekeken en samengevoegd in een reactienota. In de documenten die ter inzage liggen, wordt aangegeven hoe de reacties worden meegenomen in het vervolg van het project.
		Reactie	Indieners vinden het niet terecht dat participatie hier enkel gaat over de uitwerking van het project en niet over de vraag of hier gas gewonnen moet worden.
		Antwoord	Het beleid van de Rijksoverheid houdt in dat gaswinning uit kleine velden mag, zolang het veilig en verantwoord is. Zie ook de beantwoording onder het thema 'Nut en Noodzaak'. Vermilion heeft het project aangekondigd en het ministerie heeft de procedure om de mogelijkheden te onderzoeken gestart. Dat is uitvoering van beleid, volgens wet- en regelgeving. De procedure zal zo transparant mogelijk zijn, met open communicatie. De omgeving wordt zoveel mogelijk betrokken en kan input geven.
1.7	Lasten & lusten verdeling	Reactie	Indieners geven aan dat de lasten en lusten niet goed verdeeld zijn. Daarnaast wordt aangegeven dat indieners graag zien dat er een deel van de opbrengst naar de omgeving gaat of voor maatschappelijke doelen wordt gebruikt. Ook willen indieners zelf beslissen waar het geld aan besteed wordt.
	4472, 4481, 4487, 5215, 5226, 5238, 5239, 5242, 5243, 5247, 5285, 5301, 5317, 5349, 5546, 5548, 5552, 5592, 5596, 5600, 5613, 5624, 5634, 5653, 5654, 5783, 5930, 5954, 5997, 6133, 6141, 6153, 6164, 6165, 6220, 6234	Antwoord	In de Kamerbrief van 6 december 2024 ¹ en de planningsbrief van 31 januari 2025 legt het kabinet uit dat het een andere manier onderzoekt om opbrengsten te verdelen. Dit nieuwe model moet in heel Nederland bruikbaar zijn.

¹ <https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/detail?id=2024Z20508&did=2024D48366>

			Volgens de huidige wet is het niet verplicht dat de opbrengsten van gaswinning naar een specifieke regio gaan. Vermilion heeft een zogeheten omgevingsfonds. Het Omgevingsfonds heeft als doel om duurzaamheidsinitiatieven en projecten van lokale organisaties te ondersteunen in de omgeving waar Vermilion actief is, zoals het versnellen van de energietransitie, verbetering van de biodiversiteit en de leefbaarheid in een lokale gemeenschap.
1.8	Invloed van lagere overheden 5528, 5532	Reactie	Indiener geeft aan dat alle lagere overheden tegen het plan zijn om gas te winnen en vragen zich af wat voor invloed zij dus hebben binnen de besluitvorming van het project.
		Antwoord	De provincie Fryslân, de gemeente Súdwest-Fryslân, de gemeente de Fryske Marren en Wetterskip Fryslân adviseren de minister over de besluitvorming van het projectbesluit, het winningsplan en de omgevingsvergunningen. De gemeenten besluiten over de uitvoeringsvergunningen, zoals bijvoorbeeld de uitritvergunning. De provincie besluit over eventuele ontheffing van N-wegen. Het waterschap besluit over tijdelijke lozingen door bemaling tijdens de aanlegfase. Daarnaast worden de regionale overheden op de hoogte gehouden van de ontwikkelingen van het project door middel van ambtelijke en bestuurlijke overleggen.
1.9	Juridische stappen 5539	Reactie	Indiener zegt het recht te behouden voor het uitvoeren van juridische stappen.
		Antwoord	Het staat de indiener vrij om in deze procedure juridische stappen te ondernemen.
1.10	Vorzorgsprincipe 5634	Reactie	Indiener wijst op het voorzorgsprincipe. Dit principe is vastgelegd in het milieurecht en stelt dat bij twijfel over de veiligheid van een activiteit deze niet moet plaatsvinden totdat er zekerheid is dat er geen schade zal optreden. Het belang van onafhankelijk onderzoek wordt hierbij aangestipt.
		Antwoord	De geldende wet- en regelgeving zal worden gevolgd. Een onafhankelijke adviseur stelt een milieueffectrapportage op voor het project. De MER wordt gecontroleerd door de onafhankelijke commissie voor de milieueffectrapportage. TNO-AGE en SodM controleren het winningsplan o.a. op de vaststelling van het risico op schade.
1.11	Motie tegen proefboringen en gaswinning 5709, 5818	Reactie	Indiener geeft aan dat in 2015 de gemeenten Súdwest-Fryslân en De Fryske Marren een motie hebben aangenomen tegen proefboringen, gaswinning en de daarbij behorende werkzaamheden. Indiener vraagt zich af hoe dit wordt meegenomen in de besluitvorming.

		Antwoord	De motie van de gemeenten Súdwest-Fryslân en De Fryske Marren is bekend. Het manifest “Maak van Fryslân geen mijnbouwparadijs” van november 2024 onderstreept de motie uit 2015. Tijdens de projectprocedure zullen decentrale overheden op verschillende momenten om advies worden gevraagd. Deze adviezen zullen vervolgens worden meegenomen in de besluitvorming. De betrokken gemeenten zijn Súdwest-Fryslân en De Fryske Marren. Aangezien één van de mogelijke aansluitingen van de aan te leggen leiding in de gemeente Weststellingwerf ligt, wordt ook deze gemeente betrokken. Ook de provincie Fryslân en het Wetterskip worden om advies gevraagd op verschillende momenten tijdens het project.
--	--	----------	---

2	Sub-onderwerp en registratienummer	Onderdeel	<i>Gaswinning</i>
2.1	Tegen gaswinning	Reactie	Indiener heeft aangegeven tegen gaswinning te zijn.
	4608, 4614, 4630, 5165, 5206, 5210, 5373, 5383, 5445, 5470, 5474, 5480, 5494, 5497, 5501, 5503, 5505, 5526, 5527, 5535, 5547, 5549, 5556, 5612, 5618, 5630, 5669, 5673, 5674, 5682, 5685, 5686, 5687, 5690, 5694, 5698, 5712, 5721, 5730, 5732, 5733, 5755, 5778, 5796, 5805, 5825, 5848, 5886, 5913, 5940, 5947, 5961, 6025, 6045, 6046, 6059, 6105, 6107, 6112, 6137, 6138, 6140, 6151, 6152, 6167, 6189, 6196, 6212	Antwoord	De indiener behoudt het recht om tegen gaswinning in de omgeving te zijn.
2.2	Nut en noodzaak	Reactie	Indiener vindt dat gaswinning niet past in het toekomstbeeld van Nederland. Een groot deel van de omgeving van het FFW-project zijn al van het gas af. Zij zien de noodzaak niet van de gaswinning uit kleine velden, omdat we midden in de transitie naar duurzame energie zitten.
	4470, 4472, 4474, 4486, 4491, 4499, 4513, 4516, 4517, 4528, 4529, 4531, 4547, 4594, 4637, 4658, 5176, 5217, 5218, 5242, 5243, 5267, 5358, 5434, 5485, 5489, 5491, 5492, 5511, 5520, 5528, 5532, 5536, 5539, 5548, 5557, 5558, 5561, 5576, 5578, 5589, 5600, 5602, 5604, 5606, 5610, 5616, 5617, 5619, 5623, 5628, 5631, 5632, 5634, 5635, 5639, 5640, 5647, 5649, 5651, 5654, 5665, 5666, 5672, 5682, 5697, 5698, 5700, 5709, 5711, 5716, 5717, 5726, 5732, 5749, 5752, 5753, 5762, 5763, 5775, 5789, 5790, 5800, 5802, 5803, 5805, 5807, 5814, 5818, 5823, 5827, 5832, 5835, 5839, 5850, 5852, 5863, 5869, 5876, 5892, 5904, 5906, 5924, 5929, 5934, 5937, 5939, 5946, 5956, 5958, 5978, 5982, 5988, 5992, 5993, 5997, 6005, 6017, 6018, 6020, 6021, 6040, 6041, 5856, 6057, 6061, 6068, 6077, 6081, 6091, 6093, 6098,	Antwoord	Het doel van het beleid is dat de gaswinning in Nederland lager blijft dan de vraag naar aardgas in Nederland. Het gasverbruik in Nederland is nu al veel groter dan de eigen productie, waardoor het grootste deel van ons gas moet worden geïmporteerd. Het kabinet wil energie besparen en duurzame energie ontwikkelen. Alleen blijft gas de komende jaren nodig als overgangsbrandstof. Aardgas is nog steeds belangrijk voor de energie in Nederland. In 2023 was het gasverbruik ongeveer 30 miljard m³, wat ongeveer 36% van het totale energieverbruik in Nederland is. Het kabinet onderzoekt hoe de afhankelijkheid van gas snel kan worden verminderd en wanneer de productie van olie en gas in Nederland kan stoppen. Uit het jaarverslag 2023 "Delfstoffen en Aardwarmte" blijkt dat de hoeveelheid gas die in Nederland wordt geproduceerd, tot en met 2048 niet hoger zal zijn dan de vraag naar gas. Aardgas is de fossiele brandstof met de minste CO₂-uitstoot en is dus het minst schadelijk voor het klimaat. Tijdens de overgang naar duurzame

	6110, 6111, 6119, 6120, 6122, 6124, 6129, 6130, 6132, 6136, 6137, 6138, 6139, 6141, 6153, 6160, 6164, 6165, 6168, 6170, 6173, 6184, 6188, 6190, 6191, 6201, 6203, 6205, 6209, 6214, 6215, 6216, 6220, 6223, 6224, 6234, 6253, 6271, 6272		energie blijft aardgas de komende decennia nodig voor de industrie, het verwarmen van huizen en een betrouwbare elektriciteitsvoorziening. Door gas in Nederland te winnen, zijn we minder afhankelijk van gasimport uit andere landen. Gaswinning in Nederland zorgt dus voor een zekere energievoorziening. Dit is ook uitgelegd in de brief aan de Tweede Kamer van 30 maart 2020 (Kamerstukken II 2019/20, 32813, nr. 486) ² en in de brief van 20 januari 2023 (Kamerstukken II, 2022/23, 32849, nr. 214) ³ .
2.3	Importeren van gas 4510, 4516	Reactie	Indieners vinden dat meer gas geïmporteerd moet worden, in plaats van gas te winnen in Nederland op een kwetsbare plek.
		Antwoord	De Nederlandse overheid wil aardgas in eigen land blijven produceren zolang dat nodig is. Aardgas uit het verre buitenland importeren maakt ons land afhankelijk van landen waar je niet afhankelijk van wilt zijn. Gaswinning uit eigen bodem vergroot de energieleveringszekerheid van Nederland en Noordwest-Europa. Dit past bij de Europese visie om over te stappen naar een energievoorziening met minder CO₂-uitstoot. Door gas in eigen land te winnen, wordt de uitstoot van broeikasgassen met 30% verminderd, omdat het gas minder ver getransporteerd hoeft te worden. Daarom wil de Rijksoverheid gas in eigen land blijven winnen als dat veilig kan. Naast eigen gaswinning importeert Nederland ook aardgas uit andere landen. Dit gas komt via pijpleidingen uit Noorwegen en in vloeibare vorm (Liquid Natural Gas) met schepen uit andere delen van de wereld. Geïmporteerd gas heeft grotere prijsschommelingen. In een koude winter zullen de prijzen hard stijgen. Deze kosten worden doorberekend aan Nederlandse afnemers. Daarbij kost import geld en levert eigen gas geld op.
2.4	Gaswinning ten koste van welzijn en leefbaarheid	Reactie	Indieners stellen dat gaswinning ten koste gaat van welzijn en leefbaarheid.
	4473, 4476, 4518, 4531, 4534, 4809, 5090, 5166, 5182, 5196, 5226, 5228, 5239, 5248, 5252, 5253, 5271, 5317, 5349, 5358, 5404, 5485, 5491, 5492, 5493, 5536, 5541, 5543, 5610, 5876, 5904, 5910, 5933, 5934, 5935, 5937, 5939, 5940, 5946, 5954, 6058, 6104, 6124, 6206,	Antwoord	De minister van Klimaat en Groene Groei geeft pas toestemming voor het winnen van gas wanneer dit veilig en verantwoord kan plaatsvinden voor mens, milieu en de natuur. Ze krijgt advies van lokale overheden, Staatstoezicht op de Mijnen (SodM), TNO, en de Mijnraad. Deze onafhankelijke adviseurs beoordelen het plan op basis van wettelijke eisen en hun eigen vakkennis. De adviezen worden zo nodig verwerkt als voorschriften in het uiteindelijke besluit van de Minister. SodM is toezichthouder en ziet er met veel aandacht op toe dat de gaswinning veilig verloopt en kan ingrijpen als dat nodig is.

² <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/kst-32813-486.html>

³ <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/kst-32849-214.html>

2.5	Hoeveelheid gas 4516, 4528, 4534, 5635, 6195	Reactie	Indieneren zijn van mening dat er weinig gas te winnen valt in het FFW-veld. Zij vragen zich af hoeveel gas er daadwerkelijk gewonnen kan worden.
		Antwoord	Mijnbouwbedrijven winnen aardgas uit meer dan tweehonderd kleine Nederlandse gasvelden op land en op zee. De totale gasproductie in Nederland bedroeg in 2023 10,2 miljard m ³ . Hiervan was ongeveer 28% afkomstig uit kleine velden op land (2,9 miljard m ³). Door de sluiting van het Groningerveld vervullen de kleine velden een steeds belangrijkere rol. Het is nog niet openbaar bekend hoeveel aardgas Vermilion uit FFW denkt te gaan winnen, een inschatting zal in het winningsplan staan. Dit wordt later in het project gepubliceerd.
2.6	Aardgasproductie 5552	Reactie	Indiener denkt dat gaswinning uit het FFW-veld een negatieve impact heeft op de bestaande aardgasproductie. Hierdoor zal er minder aardgas geproduceerd worden uit de bestaande putten, te Garijp.
		Antwoord	Aardgas uit meerdere velden wordt via een ondergrondse gasleiding getransporteerd naar, en verwerkt in de gasbehandelingsinstallatie in Garijp. Ook gas uit het FFW-veld zal hier behandeld worden. Door verschil in druk tussen de velden kan het zo zijn dat de productie uit een gasveld met lagere druk tijdelijk minder wordt als dit veld op dezelfde gasleiding is aangesloten als een (nieuw) veld met hogere druk, zoals bijvoorbeeld het FFW veld. Als dit effect optreedt, is het maar tijdelijk.
2.7	Winningspercentage 5800, 5827, 5916, 5956	Reactie	Indiener verzoekt om het percentage van het aanwezige gas dat gewonnen mag worden sterk te beperken.
		Antwoord	In het besluit om akkoord te gaan met het winningsplan wordt bepaald hoeveel aardgas er maximaal geproduceerd mag worden. Het Staatstoezicht op de Mijnen houdt toezicht dat de gasproductie niet over deze grens gaat. In het algemeen probeert men zo veel mogelijk van het aanwezige aardgas te winnen. Normaal gesproken wordt het winningspercentage niet beperkt.
2.8	Boorput Woudsend 4479, 5452, 5540, 5552, 5596, 5600, 5635, 5657, 5658, 5659, 5660, 5800, 5827	Reactie	Indiener geeft aan dat de boorput in Woudsend instabiel en onbetrouwbaar is. Zo is gebleken dat er al gas- en vloeistoflekages zijn geweest naar o.a. het nabijgelegen drinkwatergebied in Spannenburg.
		Antwoord	Het is onduidelijk waar deze reactie op is gebaseerd. Er zijn bij SodM geen gegevens bekend over verontreiniging of emissies. De put in Woudsend is in 1987 geboord en getest, en in januari 1988 door de NAM volledig buiten gebruik gesteld. Er was ook geen sprake van annulaire drukken (de druk in de ruimte tussen de

			boorpijp en de wand van het boorgat). De put WSE-01 wordt niet meer gebruikt.
2.9	Gaswinning op zee 4488, 4530, 4534, 4594, 5219, 5752	Reactie	Indiener vraagt zich af waarom er geen gaswinning op zee plaatsvindt, in plaats van bevolkte gebieden op het land.
		Antwoord	Mijnbouwbedrijven winnen aardgas uit meer dan tweehonderd Nederlandse kleine gasvelden op land én op zee. De totale gasproductie in Nederland bedroeg in 2023 10,2 miljard m³. Hiervan was ongeveer 28% afkomstig uit kleine velden op land (2,9 miljard m³) en 58% uit kleine velden op zee (5,9 miljard m³). In een drukbevolkt land als Nederland zet het kabinet in op gaswinning op de Noordzee. Maar, gaswinning op land blijft in de overgangsperiode belangrijk om zoveel mogelijk aan de vraag naar aardgas in Nederland te voldoen.
2.10	Export van Nederlands gas naar het buitenland 4594, 5242, 5562, 6057, 6201	Reactie	Indiener denkt dat het gewonnen gas geëxporteerd wordt naar het buitenland. Daarbij wordt er afgevraagd waarom er dan geboord wordt als dit niet ten behoeve is van Nederland.
		Antwoord	In Nederland gewonnen gas komt voor een groot deel op de Nederlandse markt terecht, maar ook een deel wordt geëxporteerd naar Europese lidstaten zoals België en Duitsland. Als Nederland maken we deel uit van het Europese gasnetwerk. De Europese Unie hanteert voor al haar leden, waaronder Nederland, het principe van energiesolidariteit. Dit betekent dat alle landen binnen de Europese Unie een eigen gasmarkt in stand moeten houden. Ze moeten ook rekening houden met de belangen van andere landen uit de Europese Unie, zoals dat er genoeg gas beschikbaar is in ieder land. Ook moeten de landen elkaar helpen in crisissituaties. Daarom is het verboden voor de landen, dus ook voor Nederland, om gas alleen voor eigen huishoudens en industrie te reserveren. Dit is ook helemaal niet wenselijk. Nederland is namelijk een netto-importeur van gas, wat betekent dat het meer gas importeert dan het zelf produceert. Om voldoende, betaalbaar, gas in Nederland te hebben is het heel belangrijk dat er genoeg gas in Noordwest-Europa beschikbaar is. Ook nu de vraag naar gas door verduurzaming en de energietransitie wordt afgebouwd. Nederland profiteert daarom van het Europese gasnetwerk. Door een deel van het Nederlands gas te “delen” met andere landen, krijgt Nederland hier weer gas voor terug. Zo komen we nooit in een koud huis te zitten door een tekort aan gas.

3	Sub-onderwerp en registratienummer	Onderdeel	<i>Effecten</i>
3.1	Overlast 5534, 5552, 5635, 5637, 5753, 6142	Reactie	Indiener verwacht veel overlast. Dit heeft betrekking op geluid, licht en verkeer. Dit gaat ook over hinder van het beeld wanneer de mijnbouwlocatie gerealiseerd is.
		Antwoord	Tijdens het aanleggen van de mijnbouwlocatie(s) is er sprake van tijdelijk geluidsoverlast en lichthinder. Ook is er meer verkeer om het materiaal naar de locatie te brengen. Vermilion neemt verschillende maatregelen om overlast zo veel mogelijk te beperken, zoals geluidisolatie op de installaties, het afstellen van de lampen en transportroutes voor het werkverkeer. Vermilion staat altijd open voor suggesties voor verdere verbetering. Over de inpassing in het landschap van de mijnbouwlocaties wordt proactief de inbreng van de directe omgeving gezocht tijdens deze procedure.
3.2	Recreatiegebied 4470, 4473, 4501, 5217, 5253, 5351, 5522, 5534, 5617, 5665, 5924, 5978, 6118, 6132, 6142	Reactie	Indiener is bang dat de gaswinning een negatieve invloed heeft op het toerisme in de omgeving en dat het de rust verstoord waar de omgelegen recreatiegebieden bekend om staan.
		Antwoord	Er is geen voorbeeld bekend in Nederland waar de aanwezigheid van een mijnbouwlocatie negatieve impact op het toerisme heeft gehad. Vermilion zorgt dat de mijnbouwlocaties, in overleg met direct omwonenden, zo goed mogelijk worden ingepast. Daarnaast wordt er intensief met de omgeving gesproken, voordat er activiteiten worden uitgevoerd. Tijdens de aanleg van een mijnbouwlocatie kan er tijdelijk overlast zijn, zie reactie 'Overlast (3.1)'.
3.3	Bodemdaling 4476, 4479, 4486, 4488, 4492, 4501, 4508, 4510, 4517, 4528, 4529, 4531, 4547, 4658, 4731, 4755, 5090, 5208, 5210, 5237, 5238, 5247, 5252, 5253, 5301, 5309, 5317, 5320, 5345, 5348, 5349, 5351,	Reactie	Indieners maken zich zorgen over bodemdaling door gaswinning en de schade die dat kan veroorzaken. Men vreest dat bodemdaling de grondwaterstand beïnvloedt, wat schade aan gebouwen kan veroorzaken. Men wil dat experts grondig onderzoek doen naar bodemdaling in het gebied.

	5352, 5356, 5358, 5404, 5417, 5452, 5476, 5485, 5491, 5493, 5502, 5506, 5511, 5512, 5523, 5524, 5527, 5528, 5532, 5536, 5540, 5541, 5542, 5548, 5550, 5551, 5552, 5557, 5558, 5559, 5575, 5576, 5578, 5589, 5592, 5600, 5602, 5604, 5606, 5609, 5610, 5613, 5615, 5616, 5617, 5619, 5623, 5624, 5628, 5632, 5634, 5635, 5637, 5639, 5640, 5647, 5649, 5651, 5653, 5657, 5659, 5660, 5666, 5672, 5683, 5685, 5697, 5700, 5708, 5709, 5716, 5717, 5726, 5737, 5749, 5753, 5755, 5775, 5777, 5780, 5784, 5788, 5789, 5790, 5793, 5797, 5800, 5802, 5803, 5807, 5814, 5818, 5819, 5823, 5825, 5827, 5833, 5835, 5839, 5840, 5847, 5850, 5852, 5873, 5876, 5889, 5891, 5893, 5904, 5907, 5909, 5916, 5924, 5925, 5926, 5929, 5930, 5933, 5937, 5939, 5946, 5949, 5954, 5956, 5958, 5973, 5978, 5982, 5992, 5993, 5997, 5999, 6002, 6005, 6007, 6016, 6017, 6018, 6020, 6021, 6041, 6047, 6048, 6057, 6061, 6065, 6068, 6071, 6077, 6081, 6093, 6106, 6114, 6118, 6120, 6125, 6130, 6141, 6143, 6160, 6164, 6165, 6168, 6169, 6170, 6173, 6181, 6190, 6191, 6195, 6201, 6203, 6205, 6215, 6216, 6220, 6224, 6253, 6271, 6272	Antwoord	Bodemdaling door de gaswinning wordt onderzocht en beschreven in het winningsplan. Onafhankelijke organisaties waaronder, SodM en TNO brengen adviezen uit over het winningsplan aan de minister. In die adviezen komen de gevolgen van bodemdaling door gaswinning FFW nadrukkelijk aan bod. De minister geeft alleen een vergunning voor gaswinning als het veilig en verantwoord kan. Vermilion moet jaarlijks een zogeheten 'meetplan' indienen bij SodM, waarin staat beschreven hoe zij de bodemdaling meten. Tijdens de winning controleert SodM of de bodemdaling binnen de voorspelling blijft. Daarnaast worden ook de effecten op de waterhuishouding in kaart gebracht. Hierover wordt met het Waterschap in gesprek gegaan en besloten als er actie ondernomen moet worden.
3.4	Bodemtrilling / aardbevingen	Reactie	Indiener is bang voor aardbevingen en de daarbij bijbehorende potentiële schade.
	4485, 4487, 4501, 4508, 4516, 4517, 4530, 4531, 4547, 4594, 4658, 4755, 5090, 5169, 5208, 5210, 5237, 5238, 5247, 5253, 5301, 5317, 5348, 5349, 5351, 5358, 5417, 5436, 5452, 5476, 5485, 5491, 5492, 5493, 5528, 5532, 5534, 5536, 5540, 5541, 5548, 5550, 5552, 5557, 5558, 5561, 5576, 5578, 5589, 5592, 5596, 5600, 5602, 5604, 5606, 5609, 5610, 5616, 5617, 5619, 5623, 5628, 5632, 5634, 5635, 5637, 5639, 5640, 5647, 5651, 5659, 5660, 5666, 5672, 5683, 5685, 5697, 5698, 5700, 5708, 5709, 5716, 5726, 5737, 5749, 5753, 5755, 5762, 5763, 5775, 5780, 5789, 5790, 5793, 5797, 5800, 5802, 5803, 5805, 5807, 5814, 5818, 5819, 5823, 5827, 5833, 5835, 5839, 5849, 5850, 5852, 5869, 5873, 5876, 5889, 5891, 5893, 5904, 5907, 5916, 5925, 5926, 5930, 5933, 5937, 5939, 5946, 5954, 5982, 5992, 5993, 5999, 6002, 6005, 6007, 6017, 6018, 6019, 6020, 6021, 6041, 6047, 6048, 6057, 6061, 6065, 6068, 6081, 6106, 6120, 6125, 6130, 6141, 6160, 6164, 6165, 6168, 6169, 6170, 6173, 6190, 6191, 6201, 6203, 6205, 6215, 6220, 6224, 6253, 6271, 6272	Antwoord	Een belangrijk onderdeel van het winningsplan is de Seismisch Risico Analyse (SRA). In deze analyse wordt gekeken naar de risico's op aardbevingen in het gebied waar gas gewonnen wordt. SodM en TNO brengen onafhankelijke adviezen uit over het winningsplan. In die adviezen komt het risico op aardbevingen door gaswinning FFW nadrukkelijk aan bod.

3.5	Emissierechten 5617	Reactie	Indiener is van mening dat om het project doorgang te laten vinden, Vermilion emissierechten van boeren zal moeten opkopen om eigen uitstoot te compenseren.
		Antwoord	Het staat niet vast dat dit zo is. Dit zal onderzocht worden in de milieueffectenrapportage, later in de projectprocedure.
3.6	Emissievrij 5222, 5237, 5250, 5317, 5349, 5436, 5452, 5476, 5524, 5552, 5904, 5946, 5949, 5954, 6141, 6173	Reactie	Indiener zegt dat de gaswinning voor een hogere CO ₂ en stikstof emissies zorgt. Daarnaast willen sommige indieners dat de eventuele gaswinning emissievrij wordt uitgevoerd. Dit betekent geen uitstoot van CO ₂ en stikstof.
		Antwoord	Het streven is naar zo laag mogelijke emissies. De te verwachten emissies worden onderzocht in de milieueffectenrapportage, later in de projectprocedure.
3.7	Vrijkomende gassen 5534	Reactie	Indiener is bang voor mogelijk vrijkomende gassen in de buurt van de boorplek.
		Antwoord	In de milieueffectenrapportage wordt nadrukkelijk aandacht besteed aan het onderwerp 'Emissies naar lucht'. Het ministerie van Klimaat en Groene Groei beoordeelt de vergunningaanvraag hierop, neemt eventuele voorschriften hierover op in de omgevingsvergunning en SodM houdt vervolgens toezicht op het naleven van deze voorschriften.
3.8	Effecten na gaswinning 5777	Reactie	Indiener maakt zich zorgen over negatieve effecten op de omgeving nadat de gaswinning is gestopt.
		Antwoord	Nadat de gaswinning definitief is gestopt, moet Vermilion nog voor een lange tijd de bodemdaling monitoren (30 jaar). Ook hier blijft het Staatstoezicht op de Mijnen controleren.

4	Sub-onderwerp en registratienummer	Onderdeel	<i>Alternatieven</i>
4.1	Duurzame alternatieven 4486, 4491, 4508, 4513, 4516, 4518, 4658, 4731, 5090, 5165, 5169, 5176, 5210, 5230, 5238, 5247, 5252, 5301, 5452, 5511, 5520, 5528, 5532, 5536, 5548, 5617, 5618, 5637, 5649, 5654, 5656, 5676, 5696, 5713, 5717, 5846, 5918, 5958, 6067, 6096, 6126, 6145	Reactie	Indiener vindt dat gefocust moet worden op duurzame alternatieven, zoals wind-, water- en zonne-energie of het aanleggen van een warmtenet. Hierbij worden ook verwarmen vanuit het oppervlak en vergisting genoemd. Daarbij is de indiener bang dat door tijd, geld en energie te steken in mijnbouw, de ontwikkeling van duurzame alternatieven stil komt te staan.
		Antwoord	De diepe ondergrond is onmisbaar voor het realiseren van de doelen voor de energietransitie. In de toekomst wordt de ondergrond een bron van warmte (aardwarmte), levert het ruimte voor opslag van energie (zoals waterstof) en (bijvoorbeeld CO₂-opslag) voor het halen van de klimaatdoelen. De overgang naar duurzame energie is in gang gezet, maar er is nog niet voldoende duurzame energie beschikbaar. Tijdens deze transitie speelt aardgas nog altijd een belangrijke rol omdat we in Nederland nog gas nodig hebben om thuis te koken, douchen en huizen in de winter te verwarmen. Ook de Nederlandse industrie kan nog niet zonder. In 2024 verbruikte Nederland ruim 30 miljard kubieke meter aardgas, ongeveer evenveel als in 2023. In de Kamerbrief van 6 december 2024⁴ geeft het kabinet de voorkeur aan gaswinning uit de kleine gasvelden in Nederland, maar alleen als dit op een veilige manier kan. Aardgas importeren uit het verre buitenland maakt ons land afhankelijk van landen waar je niet afhankelijk van wil zijn. Gaswinning in eigen land zorgt ook voor minder CO₂-uitstoot dan het importen van gas. Het heeft ook voordelen voor de energietransitie. De kennis over de diepe ondergrond en hoe we die op een veilige wijze kunnen aanboren, verdwijnt niet. Deze kennis kunnen we later weer gebruiken voor opwek of opslag van duurzame energie. Het onderzoeken van alternatieven voor gaswinning valt buiten de reikwijdte van dit project.
4.2	Afbouwen gaswinning van kleine velden 5542	Reactie	Indiener vindt dat dit project tegen het kleineveldenbeleid van de minister ingaat (afbouwen gasvelden).

⁴ <https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/detail?id=2024Z20508&did=2024D48366>

		Antwoord	Het kabinet streeft naar een verantwoorde afbouw van gaswinning op land uit kleine velden. Zolang huishoudens en bedrijven nog afhankelijk zijn van aardgas, blijft winning en import van gas nog noodzakelijk. In de transitieperiode geeft het kabinet, op voorwaarde dat dit veilig kan, de voorkeur aan gaswinning in eigen land boven gasimport. Dit is namelijk beter voor het klimaat en maakt Nederland minder afhankelijk van het buitenland. Vanwege de transitie worden er geen nieuwe opsporingsvergunning op land verleend. Daarnaast zullen er geen nieuwe winningsvergunningen worden afgegeven voor na 2045. Dit is toegelicht in de Kamerbrief van 6 december 2024 ⁵ "Verantwoorde afbouw gaswinning op land".
4.3	Beleid duurzame energie 4486, 5528, 5532	Reactie	Indiener vindt dat het huidige kabinet het budget voor de investering in duurzame energie fors verlaagd heeft. In de tijd die het kost om gaswinning te onderzoeken, staan andere ontwikkelingen stil.
		Antwoord	Het kabinet zet in op besparing en de ontwikkeling van duurzame energie. De overgang naar duurzame energie is in gang gezet en bevindt zich momenteel in een versnelling, maar er is nog niet voldoende duurzame energie beschikbaar. Tijdens deze transitie speelt aardgas nog altijd een belangrijke rol, omdat we in Nederland nog gas nodig hebben om thuis te koken, douchen en huizen in de winter te verwarmen. Ook de Nederlandse industrie kan nog niet zonder.
4.4	Alternatieve gaswinning 5540	Reactie	Indiener verwacht dat Vermilion zal overgaan op alternatieve gaswinning. Als voorbeeld wordt het project van de Nederlands Aardolie Maatschappij (NAM) benoemt, in Schoonebeek.
		Antwoord	Vermilion Energy is een aardgaswinningsbedrijf, gespecialiseerd in het winnen van aardgas uit kleine aardgasvelden. Er is geen sprake van alternatieve gaswinning.
4.5	Infrastructuur 5784	Reactie	Indiener stelt voor om nu al rekening te houden met toekomstige energie-infrastructuur.
		Antwoord	Wij nemen deze reactie ter kennisgeving aan.

⁵ <https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/detail?id=2024Z20508&did=2024D48366>

4.6	Locatie Follega 5552	Reactie	Indiener stelt de locatie Follega bij Idskenhuizen voor als potentiële winlocatie.
		Antwoord	Deze suggestie wordt meegenomen door Vermilion Energy in de concept-Notitie Reikwijdte en Detailniveau.
4.7	Energieverbruik 4529	Reactie	Indiener stelt voor om het energieverbruik te verkleinen in plaats van gas te winnen.
		Antwoord	Het kabinet zet in op besparing en de ontwikkeling van duurzame energie. Gas zal alleen, als transitiebrandstof, de komende jaren nodig blijven. Tijdens deze transitie speelt aardgas een belangrijke rol, omdat we in Nederland nog gas nodig hebben om thuis te koken, douchen en huizen in de winter te verwarmen. In 2023 was het aardgasverbruik ongeveer 30 miljard m ³ . Dat is ongeveer 36% van het primaire energieverbruik in Nederland. Dat wil zeggen, het energieverbruik van energie die direct uit natuurlijke bronnen wordt gehaald, zoals olie, gas, zon of wind. Het kabinet kijkt hoe de afhankelijkheid van gas zo snel mogelijk afgebouwd kan worden en hoe en wanneer het winnen van olie en gas in Nederland beëindigd kan worden.

5	Sub-onderwerp en registratienummer	Onderdeel	<i>Groningen</i>
5.1	Vergelijking Groningen 4470, 4471, 4472, 4474, 4476, 4485, 4486, 4487, 4490, 4497, 4499, 4501, 4510, 4513, 4528, 4530, 4531, 4534, 4630, 4731, 4755, 4809, 5090, 5166, 5169, 5182, 5210, 5215, 5217, 5226, 5228, 5229, 5230, 5239, 5240, 5241, 5243, 5252, 5253, 5267, 5271, 5278, 5285, 5288, 5351, 5356, 5358, 5360, 5364, 5436, 5452, 5467, 5470, 5472, 5485, 5489, 5492, 5493, 5495, 5500, 5507, 5522, 5523, 5526, 5528, 5532, 5539, 5541, 5542, 5548, 5551, 5557, 5558, 5561, 5566, 5576, 5578, 5589, 5596, 5600, 5602, 5604, 5606, 5610, 5613, 5615, 5616, 5617, 5618, 5619, 5623, 5624, 5628, 5631, 5632, 5634, 5635, 5639, 5640, 5642, 5647, 5649, 5651, 5654, 5656, 5658, 5659, 5660, 5666, 5672, 5682, 5683, 5687, 5697, 5709, 5711, 5716, 5726, 5737, 5749, 5752, 5753, 5755, 5760, 5762, 5763, 5774, 5777, 5780, 5789, 5790, 5793, 5797, 5802, 5805, 5807, 5814, 5818, 5823, 5832, 5835, 5839, 5846, 5848, 5849, 5850, 5852, 5958, 5962, 5973, 5975, 5982, 5992, 5993, 5999, 6002, 6004, 6005, 6007, 6017, 6018, 6021, 6040, 6041, 6048, 6057, 6061, 6068, 6077, 6081, 6090, 6091, 6093, 6104, 6110, 6111, 6114, 6118, 6119, 6120, 6124, 6129, 6130, 6135, 6141, 6142, 6144, 6145, 6149, 6160, 6164, 6165, 6168, 6170, 6173, 6188, 6190, 6191, 6201, 6203, 6205, 6215, 6216, 6220, 6224, 6253, 6271, 6272	Reactie	Veel indieners vrezen "Groningse toestanden" (schrikbeeld) met alle gevolgen, zowel financieel als emotioneel, die daarachter vandaan zijn gekomen. Zij vragen zich daarbij af of de overheid daarvan geleerd heeft. De veiligheid voor de burgers moet voorop staan.
		Antwoord	Op plekken in Nederland waar activiteiten in de diepe ondergrond plaatsvinden, hebben mensen in de omgeving zorgen. De overheid neemt deze zorgen serieus en zorgt voor veilig en verantwoord gebruik van de diepe ondergrond via vergunningen en het betrekken van de omgeving. Zo leert de overheid van het verleden en voorkomt ze situaties als in Groningen. De omvang en mogelijke gevolgen van gaswinning uit kleine velden op land in Nederland zijn vele malen kleiner dan bij het Groningenveld. Het Groningenveld is een van de tien grootste gasvelden van de wereld. Een klein gasveld is gemiddeld duizend keer kleiner dan het Groningenveld. De gaswinning uit het Groningenveld leidde tot aardbevingen met schade aan huizen en veiligheidsrisico's voor mensen als gevolg. Daarom is de gaswinning uit het Groningenveld gestopt. Daarnaast is er meer ervaring met gaswinning uit kleine velden, omdat er veel kleine velden zijn. Hierdoor weten we beter hoe we veilig gas kunnen winnen uit deze velden. In de Kamerbrief van 6 december 2024⁶ benadrukt het kabinet dat veiligheid voor mens, natuur en milieu een absolute voorwaarde is voor gaswinning op land. De minister geeft alleen een vergunning voor gaswinning als het risico op schade door bijvoorbeeld bodemtrillingen en bodemdaling volgens TNO en het Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) klein is.
5.2	Groningen openhouden 5242	Reactie	Indiener vraag zich af waarom er een nieuw gasveld wordt aangeboord in plaats van weer gas te gaan winnen uit het Groninger veld.
		Antwoord	Vermilion is houder van de winningsvergunning van het FFW gasveld, niet van het Groningenveld. Het onderzoeken van dit alternatief valt buiten het bereik van dit project.

⁶ <https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/detail?id=2024Z20508&did=2024D48366>

6	Sub-onderwerp en registratienummer	Onderdeel	<i>Natuur en Milieu</i>
6.1	Natura 2000-gebied 4479, 5090, 5217, 5219, 5245, 5278, 5317, 5322, 5345, 5349, 5351, 5417, 5436, 5452, 5483, 5485, 5493, 5502, 5522, 5540, 5541, 5552, 5557, 5558, 5562, 5576, 5578, 5589, 5592, 5596, 5600, 5602, 5604, 5606, 5609, 5610, 5613, 5616, 5623, 5624, 5628, 5632, 5634, 5635, 5637, 5639, 5640, 5647, 5651, 5657, 5658, 5660, 5666, 5672, 5683, 5697, 5700, 5716, 5726, 5749, 5753, 5762, 5763, 5767, 5775, 5780, 5789, 5790, 5793, 5797, 5802, 5803, 5807, 5814, 5819, 5823, 5833, 5835, 5839, 5850, 5852, 5869, 5873, 5891, 5893, 5904, 5916, 5926, 5930, 5933, 5937, 5939, 5946, 5949, 5954, 5978, 5982, 5992, 5993, 5997, 6005, 6007, 6017, 6018, 6019, 6020, 6021, 6041, 6047, 6068, 6071, 6077, 6093, 6110, 6111, 6118, 6120, 6126, 6128, 6132, 6141, 6160, 6164, 6170, 6173, 6188, 6190, 6191, 6195, 6203, 6205, 6215, 6220, 6224, 6253, 6271, 6272	Reactie	De indiener is bang voor de potentieel negatieve gevolgen voor nabijgelegen Natura 2000-gebieden en natuurgebied De Gouden Boaiem. Hierbij is er veel zorg over de leefgebieden van vogels, bedreigde diersoorten en andere flora en fauna. De indiener is bang voor onherstelbare schade.
		Antwoord	Het FFW-veld ligt deels onder een Natura 2000-gebied. Een van de locatiecriteria is dat er geen mijnbouwlocatie in een Natura 2000-gebied gebouwd mag worden. Daarnaast worden de effecten van de gaswinning op het Natura 2000-gebied onderzocht en beoordeeld tijdens de procedure. In de milieueffectrapportage worden de effecten op natuur (gebieden en soorten) in de omgeving onderzocht.
6.2	Chemicaliën 5512, 5557, 5558, 5575, 5576, 5578, 5589, 5602, 5604, 5606, 5609, 5616, 5623, 5628, 5632, 5635, 5639, 5640, 5647, 5651, 5659, 5666, 5672, 5697, 5708, 5726, 5749, 5753, 5789, 5790, 5802, 5807, 5814, 5823, 5835, 5839, 5850, 5852, 5873, 5876, 5891, 5904, 5907, 5926, 5933, 5937, 5939, 5946, 5954, 5978, 5982, 5992, 5993, 5999, 6002, 6005, 6017, 6018, 6021, 6041, 6061, 6068, 6071, 6106, 6120, 6141, 6160, 6164, 6165, 6168, 6170, 6173, 6190, 6191, 6203, 6205, 6215, 6220, 6224, 6253, 6271, 6272	Reactie	De indiener maakt zich zorgen over het gebruik van chemicaliën tijdens de gaswinning. De indiener is bang dat door het gebruik van chemicaliën verontreiniging van water en bodem zal optreden.
		Antwoord	Gaswinning vindt plaats op enkele kilometers diepte. Er worden op deze diepte slechts zeer beperkt mijnbouwstoffen gebruikt (b.v. corrosieremmer). De put is zo ontworpen dat er geen contact mogelijk is met drink- en grondwater. Het eerste deel van de put vanaf de grond heet de conductor. Dit is een stalen mantel die tientallen meters diep de grond wordt ingeheid. De conductor zorgt voor de stabiliteit van het ondiepe boorgat en beschermt het grondwater.
6.3	Waterinjectie 5242, 5352, 5954	Reactie	Indiener stelt voor om water in de bodem te brengen om de bodem in goede staat te houden en verzakkingen tegen te gaan.
		Antwoord	Er bestaan een aantal waterinjectielocaties in Nederland. Hier wordt productiewater, dat met de winning van aardgas meekomt, teruggebracht in de ondergrond. Dit wordt bijvoorbeeld gedaan in gasvelden die jarenlang hebben geproduceerd en leeg zijn. Waterinjectie maakt geen onderdeel uit van het project FFW zoals dat nu in procedure is. Waterinjectie in het gasveld FFW wordt daarom ook niet onderzocht.

6.4	Veenweideproblematiek	Reactie	Er is al sprake van bodemdaling door veenoxidatie. Indiener maakt zich zorgen over de extra effecten van gaswinning op deze effecten. Daarnaast is de indiener van mening dat de veengrond niet geschikt is voor een mijnbouwlocatie.
	4472, 4479, 4485, 4492, 4528, 4547, 4658, 5090, 5169, 5210, 5219, 5226, 5238, 5239, 5278, 5301, 5309, 5317, 5345, 5349, 5351, 5352, 5384, 5385, 5417, 5434, 5502, 5512, 5523, 5542, 5556, 5557, 5558, 5575, 5576, 5578, 5589, 5592, 5600, 5602, 5604, 5606, 5609, 5613, 5616, 5623, 5624, 5628, 5632, 5634, 5635, 5637, 5639, 5640, 5647, 5651, 5653, 5657, 5659, 5666, 5672, 5683, 5696, 5697, 5708, 5709, 5716, 5726, 5749, 5753, 5789, 5790, 5800, 5802, 5807, 5814, 5818, 5823, 5827, 5833, 5835, 5839, 5840, 5850, 5852, 5873, 5876, 5889, 5891, 5904, 5907, 5916, 5926, 5930, 5933, 5937, 5939, 5946, 5951, 5954, 5956, 5958, 5978, 5982, 5992, 5993, 5999, 6002, 6005, 6007, 6017, 6018, 6019, 6020, 6021, 6041, 6061, 6068, 6081, 6106, 6120, 6132, 6141, 6145, 6160, 6164, 6165, 6168, 6169, 6170, 6173, 6190, 6191, 6197, 6203, 6205, 6215, 6220, 6224, 6253, 6271, 6272	Antwoord	De gezamenlijke aanpak van de gevolgen van bodemdaling komen in de provincie Fryslân bijeen in de Commissie Bodemdaling Aardgaswinning Friesland (CBAF). De provincie en het waterschap nemen beide deel aan de CBAF en, net zoals de mijnbouwbedrijven, aan de commissie. Gemeenten kunnen zich hier ook bij aansluiten. Bergingsverlies en veenweidegebieden zijn op dit moment onderwerp van gesprek tussen de partijen in het CBAF. Het is van belang te benadrukken dat juist de CBAF is ingesteld om de nadelige effecten van bodemdaling op zowel de waterhuishouding, het waterpeil en de civieltechnische kunstwerken te bespreken. Als herstelwerkzaamheden aan de orde zijn, dan kunnen de provincie, het waterschap en gemeenten haar kosten claimen bij de CBAF waarna de operators de kosten vergoeden. Het is ook van belang op te vermelden dat Vermilion niet deelneemt aan de CBAF. Wat betreft de locatie, zijn er meerdere voorbeelden van mijnbouwlocaties in veengebieden waaruit blijkt dat de aanleg van een mijnbouwlocatie – wanneer er een goede fundering ligt- prima kan.
6.5	Drinkwater	Reactie	Indiener zegt dat gaswinning niet mag plaatsvinden in een waterwingebied, grondwaterbeschermingsgebied of een Aanvullende Strategische Voorraden (ASV). Daarnaast is de indiener bang dat het drinkwater vervuild raakt door gaswinning.
	4488, 4528, 4731, 5169, 5208, 5217, 5219, 5237, 5238, 5248, 5252, 5278, 5301, 5324, 5345, 5351, 5436, 5452, 5493, 5512, 5540, 5542, 5552, 5556, 5557, 5558, 5562, 5575, 5576, 5578, 5589, 5592, 5596, 5600, 5602, 5604, 5606, 5609, 5615, 5616, 5623, 5628, 5632, 5634, 5635, 5637, 5639, 5640, 5647, 5651, 5658, 5659, 5660, 5666, 5672, 5697, 5700, 5708, 5716, 5726, 5749, 5753, 5767, 5775, 5789, 5790, 5802, 5803, 5807, 5814, 5819, 5823, 5825, 5832, 5833, 5835, 5839, 5850, 5852, 5869, 5873, 5876, 5891, 5904, 5907, 5909, 5926, 5933, 5934, 5937, 5939, 5946, 5949, 5954, 5973, 5978, 5982, 5992, 5993, 5997, 5999, 6002, 6005, 6017, 6018, 6019, 6020, 6021, 6041, 6058, 6061, 6068, 6071, 6081, 6104, 6106, 6110, 6111, 6119, 6120, 6125, 6128, 6132, 6141, 6144, 6145, 6149, 6160, 6164, 6165, 6168, 6170, 6173, 6188, 6190, 6191, 6195, 6203, 6205, 6215, 6220, 6224, 6253, 6271, 6272	Antwoord	In het FFW-gaswinningsgebied bevinden zich onder andere een waterwingebied en een grondwaterbeschermingsgebied. In deze gebieden is het uitvoeren van diepboringen niet toegestaan. Vermilion zal ook geen voorstellen doen voor boringen door deze gebieden of voor de plaatsing van mijnbouwlocaties in deze gebieden. Voor Aanvullende Strategische Voorraden (ASV's) is er geen verbod. ASV's zijn gebieden in Nederland die door de provincie worden aangewezen als mogelijke plek voor drinkwatervoorziening. Bij het winnen van gas in deze gebieden, kunnen extra regels en beperkingen gelden om de kwaliteit en beschikbaarheid van het grondwater te beschermen. In de milieueffectenrapportage worden de risico's voor het grondwater onderzocht en in beeld gebracht.

6.6	Water	Reactie	Indiener is bang dat het waterpeil verandert, met alle potentiële gevolgen van dien, als gevolg van gaswinning. Indiener is bang dat door bodemdaling en veranderend waterpeil er meer wateroverlast komt.
	4492, 4510, 4528, 4731, 5238, 5252, 5301, 5317, 5322, 5349, 5351, 5358, 5404, 5483, 5502, 5512, 5528, 5532, 5540, 5542, 5548, 5557, 5558, 5575, 5576, 5578, 5589, 5600, 5602, 5604, 5606, 5609, 5613, 5615, 5616, 5619, 5623, 5624, 5628, 5632, 5635, 5637, 5639, 5640, 5647, 5649, 5651, 5653, 5659, 5666, 5672, 5697, 5708, 5709, 5726, 5749, 5753, 5775, 5777, 5789, 5790, 5800, 5802, 5807, 5814, 5818, 5823, 5827, 5833, 5835, 5839, 5840, 5847, 5850, 5852, 5873, 5876, 5891, 5893, 5904, 5907, 5909, 5916, 5924, 5926, 5933, 5937, 5939, 5946, 5951, 5954, 5956, 5973, 5978, 5982, 5992, 5993, 5999, 6002, 6005, 6007, 6017, 6018, 6020, 6021, 6041, 6057, 6061, 6068, 6071, 6081, 6106, 6114, 6120, 6125, 6132, 6141, 6160, 6164, 6165, 6168, 6170, 6173, 6190, 6191, 6203, 6205, 6215, 6220, 6224, 6253, 6271, 6272	Antwoord	In het milieueffectrapport worden de effecten op waterhuishouding nadrukkelijk onderzocht en in kaart gebracht.
6.7	Verziltting en verdroging	Reactie	Indiener is bang dat wanneer het waterpeil verlaagd wordt om te compenseren voor de bodemdaling, verziltting en verdroging zal plaatsvinden.
	6019, 6165	Antwoord	In het milieueffectrapport worden de effecten op waterhuishouding nadrukkelijk onderzocht en in kaart gebracht.
6.8	Afvalwater	Reactie	Indiener maakt zich zorgen over vervuiling van de omgeving door het afvalwater van tijdens de bouw en ingebruikname van de winlocatie.
	6019	Antwoord	In het milieueffectrapport worden de effecten nadrukkelijk onderzocht en in kaart gebracht.
6.9	Affakkelen	Reactie	Indiener maakt zich zorgen over het affakkelen.
	6019	Antwoord	Als uit de boring blijkt dat er gas aanwezig is in het gesteente, moet dit gas getest worden. Meestal wordt dit gedaan in de bestaande installaties, maar deze zijn voor het project gaswinning FFW nog niet aanwezig. Het gas moet dus tijdens het testen verbrand worden via een mobiele fakkel. Dit wordt ook wel affakkelen genoemd. Hier moet een plan voor opgesteld worden, welke goedgekeurd moet worden door Staatstoezicht op de Mijnen. Zij houden hier ook toezicht op. Ook krijgt de omgeving informatie over dit plan, voordat dit wordt uitgevoerd.

6.10	Verontreiniging	Reactie	Indiener is bang voor verontreiniging van de omgeving, o.a. het water, de lucht en de bodem.
	5252, 5452, 5552, 5592, 5610, 5613, 5624, 5634, 5762, 5763, 5876, 5924, 5978, 6020, 6141	Antwoord	In het milieueffectrapport worden de effecten nadrukkelijk onderzocht en in kaart gebracht.

7	Sub-onderwerp en registratienummer	Onderdeel	<i>Locatie</i>
7.1	Locatie criteria 4479, 4480, 4485, 4487, 4508, 4516, 5225, 5278, 5467, 5512, 5534, 5552, 5575, 5635, 5802, 5973, 5997, 5999, 6002, 6018, 6019, 6081, 6126, 6164, 6165, 6220	Reactie	Indiener is bang dat de mijnbouwlocatie in de buurt van een woonwijk komt. Daarnaast maakt de indiener zich zorgen over bestaande (gas)leidingen en projecten voor het aanleggen van nieuwe gas/elektra-infrastructuur.
		Antwoord	Bij het bepalen van de mijnbouwlocaties wordt er gekeken naar de kwaliteit van de grond en vindt afstemming plaats met de omgeving. Vermilion gaat geen (tijdelijke) mijnbouwlocatie bouwen in een drinkwatergebied, grondwaterbeschermingsgebied, Natura-2000 gebied, in de omliggende meren en bij voorkeur binnen 300 meter bij woningen in de buurt. Daarnaast wordt ook rekening gehouden met projecten van andere bedrijven die invloed kunnen hebben op de mijnbouwlocatie. Zo onderzoekt Tennet een verzwaring van het bestaande hoogspanningsnet, defensie een munitiedepot en bevindt het FFW-veld zich onder een drinkwatergebied.
7.2	Ruimte voor verkeer 5552	Reactie	Indiener stelt de eis dat de locatie aan bepaalde onderdelen voldoet, o.a. geschikt voor gewicht van vrachtauto's en voldoende ruimte zodat het verkeer niet hoeft te steken.
		Antwoord	Er zijn een aantal criteria waaraan een mijnbouwlocatie moet voldoen. Hierbij wordt ook rekening gehouden met het verkeer dat zich verplaatst en de daar bijbehorende infrastructuur.

8	Sub-onderwerp en registratienummer	Onderdeel	Schade
8.1	Nulmeting 5239, 5242, 5245, 5278, 5285, 5452, 5485, 5488, 5528, 5532, 5540, 5552, 5576, 5592, 5596, 5600, 5602, 5604, 5606, 5616, 5623, 5628, 5632, 5635, 5639, 5640, 5647, 5651, 5660, 5666, 5672, 5697, 5726, 5749, 5753, 5789, 5790, 5807, 5814, 5823, 5835, 5839, 5850, 5852, 5904, 5946, 5999, 6002, 6016, 6019, 6141, 6165, 6173	Reactie	Indiener wil een gratis nulmeting om de staat van hun woning vast te stellen voordat de mijnbouwactiviteiten beginnen.
		Antwoord	De minister heeft in 2018 advies gevraagd aan de Technische commissie bodembeweging (Tcbb) over het nut van de nulmetingen. Hieruit is besloten dat een nulmeting aan gebouwen van beperkte waarde is en in het algemeen niet is aan te bevelen. Een nulmeting zoals indiener voorstelt, is niet zinvol. Het is van belang dat bij schade aan een bouwwerk het causaal verband wordt aangetoond tussen de schade en de mijnbouwactiviteit. Dat verband wordt niet gelegd met een bouwkundige opname. Met het seismisch meetnetwerk kan wél de oorsprong van een aardbeving vanaf een bepaalde magnitude vastgesteld worden. Een bouwkundige opname daarentegen is een momentopname van de bouwkundige staat van een bouwwerk, die na verloop van tijd verouderd. Andere oorzaken kunnen namelijk ook tot schade aan een bouwwerk leiden. Bijvoorbeeld verzakking van de ondiepe bodem, door het inklinken van de bodem bij droogte. Bij vermoedelijk door gaswinning ontstane schade is het van belang dit zo snel mogelijk te melden bij de Commissie Mijnbouwschade. Deze commissie kan dan onderzoek doen naar de oorzaak van de schade en dat gaat het beste wanneer de schade nog niet oud is.
8.2	INSAR-meting 5552, 5600	Reactie	Indiener wil dat er een INSAR-meting (satelliet meting) wordt gedaan om bodemdaling in kaart te brengen.
		Antwoord	In het kader van de gaswinning moet er een meetplan opgesteld worden. Hierbij wordt de bodemdaling in een ruim gebied rondom het gasveld gemeten. Dat gebeurt door waterpassing op een reeks punten in een meetnet, boven en rondom het voorkomen, soms aangevuld met GPS metingen op specifieke locaties. De eerste meting vindt plaats voordat de gaswinning begint. Voor het opstellen van een meetplan bestaan wettelijke regels en de zogenaamde 'Industrieleidraad – Geodetische basis voor Mijnbouw'. De frequentie van de metingen, en de dichtheid en uitgebreidheid van het meetnet, worden gekozen in overleg met Staatstoezicht op de Mijnen (SodM). Het meetplan vereist de goedkeuring van de minister van Klimaat en Groene Groei. De Inspecteur-generaal der

			Mijnen (SodM) is bevoegd gezag en moet instemming geven op het meetplan.
8.3	Schaderegeling 4472, 4477, 4481, 4486, 4492, 4508, 4516, 4547, 4637, 4731, 5090, 5196, 5217, 5238, 5239, 5242, 5243, 5245, 5247, 5248, 5278, 5288, 5301, 5317, 5324, 5348, 5349, 5351, 5352, 5358, 5360, 5385, 5393, 5436, 5452, 5466, 5467, 5472, 5478, 5485, 5488, 5489, 5491, 5492, 5493, 5495, 5504, 5506, 5507, 5510, 5512, 5524, 5525, 5528, 5532, 5535, 5536, 5539, 5540, 5541, 5544, 5545, 5548, 5551, 5552, 5554, 5557, 5558, 5559, 5560, 5566, 5575, 5576, 5578, 5589, 5600, 5602, 5604, 5606, 5613, 5616, 5617, 5623, 5628, 5632, 5635, 5639, 5640, 5647, 5651, 5653, 5666, 5672, 5674, 5697, 5709, 5717, 5726, 5729, 5737, 5749, 5752, 5753, 5755, 5762, 5763, 5774, 5777, 5778, 5780, 5783, 5788, 5789, 5790, 5793, 5797, 5800, 5805, 5807, 5814, 5818, 5823, 5827, 5835, 5839, 5847, 5849, 5850, 5852, 5873, 5876, 5891, 5893, 5908, 5916, 5925, 5926, 5929, 5940, 5951, 5954, 5956, 6005, 6007, 6016, 6017, 6019, 6021, 6041, 6047, 6057, 6114, 6133, 6139, 6153, 6164, 6168, 6169, 6193, 6195, 6201, 6220, 6224, 6253, 6271, 6272	Reactie	Indieners willen weten hoe de schaderegeling werkt. Zij willen dat Vermilion/de overheid een volledige vergoeding garandeert in geval van schade. Zij willen niet eindeloze trajecten doorlopen, maar zekerheid dat hun (potentiële) schade vergoed wordt. Daarbij vinden indieners het belangrijk dat er een onafhankelijke instantie de schadeclaims beoordeelt. Ook willen zij een omgekeerde bewijslast zoals in Groningen.
		Antwoord	Mijnbouwbedrijven zijn verantwoordelijk voor de schades die het gevolg zijn van hun activiteiten. Vanaf 1 juli 2020 kunnen burgers en micro-ondernemingen hun schade melden bij de Commissie Mijnbouwschade. De Commissie ontzorgt de schademelder en probeert de oorzaak van de schade te achterhalen. Burgers komen zo niet tegenover een bedrijf te staan, omdat de Commissie de oorzaak van de schade onderzoekt. De minister van KGG heeft de Commissie benoemd. Bij de uitvoering van het werk van de Commissie is het ministerie niet betrokken. De Commissie werkt volgens het zogenaamde 'instellingsbesluit' en het 'schadeprotocol'. Hierin staat dat de Commissie compleet onafhankelijk is en dus ook onafhankelijk de schade beoordeelt. Het advies van de commissie geldt altijd. Voor meer informatie kunt u terecht op www.commissiemijnbouwschade.nl . Voor de kleine gasvelden kun je de situatie niet vergelijken met Groningen; er is geen sprake van veel dezelfde schades die voor het grootste deel door één oorzaak komen. Daarom is de omgekeerde bewijslast niet van toepassing op kleine gasvelden. Ook volgens de Afdeling advisering van de Raad van State is het uitbreiden van het wettelijk bewijsvermoeden om de bewijslast van de schademelders te verlichten geen legitieme reden. Daarvoor bestaat namelijk al de Commissie Mijnbouwschade. Ook is niet te verwachten dat het 'bewijsvermoeden' zorgt dat er vaker een schadevergoeding zal worden betaald. Waar schade buiten het Groningenveld meestal niet door mijnbouwactiviteiten ontstaat, zullen mijnbouwbedrijven namelijk vaak kunnen bewijzen dat zij de schade niet hebben veroorzaakt. Het risico is dan ook dat de uitbreiding vooral uitloopt op teleurstelling bij burgers die schade melden als gevolg van onjuiste of onrealistische verwachtingen.

8.4	Schadefonds 5351, 5954	Reactie	Indiener wil graag een schadefonds door het Ministerie en Vermilion, waarbij een onafhankelijke commissie met deskundigen de schadeclaims snel kunnen behandelen.
		Antwoord	Een schadefonds heeft geen toegevoegde waarde ten opzichte van de onafhankelijke Commissie Mijnbouwschade. Als extra vangnet, mocht Vermilion niet in staat zijn om de schade te vergoeden die door de Commissie Mijnbouwschade is toegekend, bestaat het Waarborgfonds Mijnbouwschade. Om een schadevergoeding uit het Waarborgfonds te krijgen, moet u voldoen aan de voorwaarden. U bent bijvoorbeeld een particulier. En u heeft nog niet op een andere manier schadevergoeding gekregen ⁷ .
8.5	Kans op schadevergoeding 5495, 5628, 5796,	Reactie	Indiener is verteld dat zij alleen kans hebben op een schadevergoeding als zij zouden reageren op de ter inzage legging van het VenP.
		Antwoord	Dit is onjuist. Het potentieel krijgen van een schadevergoeding staat helemaal los van of je wel of niet reageert op de ter inzage legging het VenP, of tijdens andere fases zoals het concept-NRD of het concept-VKA.
8.6	Aantonen schade 4472, 5239, 5351, 5557, 5558, 5576, 5578, 5589, 5602, 5604, 5606, 5616, 5623, 5628, 5632, 5635, 5639, 5640, 5647, 5651, 5666, 5672, 5697, 5708, 5726, 5749, 5753, 5789, 5790, 5802, 5807, 5814, 5823, 5835, 5839, 5850, 5852, 5937, 5939, 5946, 5954, 5982, 6018, 6061, 6068, 6106, 6120, 6141, 6160, 6164, 6168, 6170, 6173, 6190, 6191, 6203, 6205, 6215, 6220	Reactie	Indiener zegt dat het lastig is om aan te tonen dat de schade door gaswinning komt.
		Antwoord	De onafhankelijke Commissie Mijnbouwschade behandelt schade voor bewoners en micro-ondernemers. Zij behandelen uw schademelding als u in een gaswinningsgebied zoals FFW woont en er minder dan een jaar geleden een door gaswinning veroorzaakte aardbeving is geweest. Komt de schade door bodemdaling in een gaswinningsgebied? Ook dan kunt u vaak bij de Commissie Mijnbouwschade terecht.
8.7	Rechtszekerheid publieke infrastructuur 6018, 6071, 6164, 6220	Reactie	Indiener vraagt zich af hoe rechtszekerheid is geregeld van publieke infrastructuur en kunstwerken.
		Antwoord	Wanneer schade optreedt door gaswinning uit gasveld FFW is Vermilion op grond van artikel 6:177 van het Burgerlijk Wetboek verplicht de schade te vergoeden. Dit geldt behalve voor particulieren (bewoners) ook voor publieke infrastructuur (bijvoorbeeld wegen of bruggen) en kunstwerken.

⁷ [Schadevergoeding Waarborgfonds mijnbouwschade aanvragen | Wetten en regelingen | Rijksoverheid.nl](#)

8.8	Waardedaling 4470, 4508, 4755, 5090, 5208, 5238, 5239, 5285, 5348, 5384, 5436, 5485, 5493, 5504, 5506, 5512, 5524, 5575, 5596, 5600, 5617, 5716, 5847, 5949	Reactie	Indieners vragen zich af wat het effect van gaswinning op onroerend goed (zoals huizen) is en geven aan dat, als gevolg van de gaswinning in het gebied, de waarde van de huizen daalt, huizen onverkoopbaar worden en het impact heeft op het woongenot. Zij willen hiervoor gecompenseerd worden.
		Antwoord	Het is niet aannemelijk dat de waarde van een huis daalt door gaswinning. De waarde van bouwwerken, zoals huizen, wisselt veel en heeft meerdere oorzaken die niet door de gaswinning komen. Mocht de waarde van het bouwwerk door gaswinning bewezen worden, dan is Vermilion op grond van artikel 6:177 van het Burgerlijk Wetboek verplicht de schade te vergoeden. Schade door het dalen van de waarde komt niet voor vergoeding vanuit de Commissie Mijnbouwschade in aanmerking. U kunt voor meer informatie en advies contact opnemen met de Commissie Mijnbouwschade.
8.9	Schade aan gebouwen 5436, 5483, 5493, 5527, 5557, 5558, 5576, 5578, 5589, 5596, 5602, 5604, 5606, 5609, 5616, 5623, 5628, 5632, 5635, 5639, 5640, 5647, 5651, 5658, 5660, 5666, 5672, 5697, 5700, 5726, 5749, 5753, 5789, 5790, 5807, 5814, 5823, 5833, 5835, 5839, 5850, 5852, 5869, 5904, 5933, 5937, 5939, 5946, 5954, 5982, 5992, 5993, 6005, 6017, 6018, 6021, 6041, 6068, 6071, 6110, 6111, 6118, 6119, 6120, 6130, 6132, 6135, 6141, 6144, 6160, 6164, 6170, 6173, 6188, 6190, 6191, 6203, 6205, 6215, 6220, 6224, 6253, 6271, 6272	Reactie	Indieners zijn bang dat door gaswinning schade zal ontstaan aan gebouwen en vooral aan monumenten. Zij maken zich zorgen wie dit moet vergoeden.
		Antwoord	Bodemdaling door gaswinning zal in het algemeen niet kunnen zorgen voor schade aan gebouwen, omdat deze langzaam en verdeeld plaatsvindt. Het risico op aardbevingen wordt onderzocht in de milieueffectenrapportage en het winningsplan. De minister stemt alleen in met de gaswinning uit gasveld FFW als dit veilig kan. In dit besluit worden de adviezen van TNO en SodM meegenomen. Mocht er toch schade ontstaan dan kunt u terecht bij de onafhankelijke Commissie Mijnbouwschade.
8.10	Compensatie 4637, 4755, 5242, 5243, 5285, 5485, 5528, 5532, 5546, 5617, 5737, 5780, 5793, 5797, 6007	Reactie	Indiener wil graag gecompenseerd voor de eventuele overlast van het gaswinnen in de omgeving. Als compensatie wordt voorgesteld gratis gas of korting op de gasprijs.
		Antwoord	Wij nemen deze reactie ter kennisgeving aan.
8.11	Huizen aardbevingsbestendig 4594	Reactie	Indiener wil dat, voor de werkzaamheden beginnen, Vermilion elk bestaand of nog te bouwen huis aardbevingsbestendig maakt.
		Antwoord	Het risico op aardbevingen wordt onderzocht in de milieueffectenrapportage en het winningsplan. De minister stemt alleen in met de gaswinning uit gasveld FFW als dit veilig kan. In dit besluit worden de adviezen van TNO en SodM meegenomen. Als blijkt dat woningen boven het gasveld versterkt

			moeten worden is er geen sprake van veilige winning en zal er ook niet worden ingestemd met de gaswinning.
8.12	Emotionele schade 4501, 5436, 5476, 5548, 5617, 5716, 6057, 6061, 6077, 6093, 6119, 6168, 6201	Reactie	Indiener maakt zich niet alleen zorgen over fysieke schade, maar ook over emotionele schade. Hier wordt afgevraagd hoe daar mee wordt omgegaan.
		Antwoord	Het risico op aardbevingen wordt onderzocht in de milieueffectenrapportage en het winningsplan. De minister stemt alleen in met de gaswinning uit gasveld FFW als dit veilig kan. In dit besluit worden de adviezen van TNO en SodM meegenomen. Als blijkt dat er grote kans is op schade is er geen sprake van veilige winning en zal er ook niet worden ingestemd met de gaswinning. De minister gaat ervan uit dat in dat geval en in het geval dat de gaswinning veilig kan plaatsvinden, er geen sprake zal zijn van emotionele schade door de gaswinning FFW.

9	Sub-onderwerp en registratienummer	Onderdeel	<i>Veiligheid</i>
9.1	Veiligheid 5228, 5485, 5528, 5532, 5552, 5557, 5558, 5576, 5578, 5589, 5592, 5596, 5600, 5602, 5604, 5606, 5615, 5616, 5617, 5623, 5628, 5632, 5635, 5639, 5640, 5647, 5651, 5666, 5672, 5697, 5726, 5737, 5749, 5753, 5780, 5789, 5790, 5793, 5797, 5802, 5807, 5814, 5823, 5835, 5839, 5850, 5852, 5873, 5876, 5891, 5893, 5904, 5910, 5916, 5924, 5926, 5937, 5939, 5946, 5992, 5993, 6005, 6007, 6017, 6021, 6041, 6047, 6061, 6068, 6081, 6106, 6120, 6139, 6141, 6160, 6164, 6165, 6168, 6170, 6173, 6190, 6191, 6203, 6205, 6206, 6215, 6220, 6224, 6253, 6271, 6272	Reactie	Indiener geeft aan dat volgens het Ministerie gaswinning alleen kan plaatsvinden als dit veilig en verantwoord kan. Indieners zijn ervan overtuigd dat dit niet het geval is.
		Antwoord	In de milieueffectenrapportage en de procedure voor het winningsplan wordt het punt veiligheid meegenomen. De minister stemt alleen in met de gaswinning uit gasveld FFW als dit veilig en verantwoord kan. In dit besluit worden de adviezen van TNO en Het Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) meegenomen. SodM let er goed op dat de gaswinning veilig verloopt en kan als dit nodig is ingrijpen.
9.2	Participatieplan 4481, 4497, 4637, 5528, 5532, 5647, 5653, 5784, 5800, 5827, 5956, 5997, 5999, 6002, 6037, 6099, 6165, 6195, 6234	Reactie	Indiener vindt dat te vroeg wordt gevraagd naar input over de winningslocatie. De omvang, vorm en winbaarheid staat nog niet vast.
		Antwoord	Het document dat ter inzage lag en waar reactie op gegeven kon worden, is het Voornemen en Voorstel voor Participatie. Hierin wordt beschreven hoe participatie eruit ziet in het project. De volgende stap is de terinzagelegging van het concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau. Hierin worden verschillende alternatieven en varianten beschreven om het project uit te voeren. Wanneer deze ter inzage ligt, wordt er aan de omgeving pas gevraagd reactie te geven op de alternatieven en varianten. Hierbij kunnen ook andere oplossingen voorgesteld worden. Het uitgangspunt is overigens wel de winning van aardgas uit het FFW veld.
	4481, 4497, 4637, 5528, 5532, 5647, 5653, 5784, 5800, 5827, 5956, 5997, 5999, 6002, 6037, 6099, 6165, 6195, 6234	Reactie	Indiener wil graag op de hoogte gehouden worden van de voortgang van het project. Er moet hierbij gelet worden op hoe de plaatselijke bevolking objectief en zo transparant mogelijk geïnformeerd wordt over de ontwikkelingen. Daarbij willen zij tijdig geïnformeerd worden als er een inspraakmoment is.
		Antwoord	Hoe de omgeving wordt betrokken in dit proces staat beschreven in het Voornemen en voorstel voor Participatie. Hier wordt, op basis van reacties, een participatieplan van gemaakt. Dit is een levend document

			en wordt tijdens de hele projectprocedure aangepast. Het doel van dit participatieplan is om ervoor te zorgen dat de omgeving goed geïnformeerd blijft tijdens de projectprocedure en betrokken wordt voor participatie (meedoen/meedenken) waar dit mogelijk is. Voor officiële momenten om te reageren wordt de omgeving door het ministerie van Klimaat en Groene Groei op de hoogte gebracht.
9.3	Extra inspraakmoment 5999, 6002, 6164, 6018, 6220	Reactie	Indiener wil graag een extra inspraakmoment na de locatiekeuze, voordat deze locatie tot in detail is uitgewerkt.
		Antwoord	In het Voornemen en voorstel voor Participatie is aangegeven dat er tijdens de verkenningsfase gewerkt wordt naar een Voorkeursalternatief (VKA). Na de locatiekeuze volgen onderzoeken over de milieueffecten van deze locatie. Uiteindelijk worden de locaties vastgelegd in het ontwerp-projectbesluit, dat ter inzage gaat en waarop iedereen kan reageren. Om al eerder te kunnen reageren op de locatiekeuze, is er nu gekozen om de locatie al eerder officieel vast te leggen door middel van een Voorkeursbeslissing (VKB). Als de minister het concept-VKB vaststelt, kan iedereen een zienswijze indienen en daarmee reageren op de keuze van de locatie. Hiermee wordt al eerder in de procedure de mogelijkheid gegeven om te reageren op de locatiekeuze.
9.4	Ontevreden informatiebijeenkomst 5185, 5222, 5223, 5224, 5242, 5249, 5317, 5320, 5345, 5349, 5528, 5532, 6037, 6145	Reactie	Indiener is ontevreden over de informatieavond over het participatieplan.
		Antwoord	Er kwamen veel mensen af op de informatieavond van 22 oktober 2024 in Sint Nicolaasga. Hierdoor was het erg druk in de zaal en was het moeilijk om goed één op één gesprekken te kunnen voeren. We nemen deze ervaring mee bij het organiseren van de volgende inloopbijeenkomst bij de terinzagelegging van de concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau. Tijdens deze periode zullen er twee inloopbijeenkomsten worden georganiseerd, waardoor de drukte hopelijk beter wordt verspreid en het makkelijker is om in gesprek te gaan.
9.5	Postadres 6002, 6165	Reactie	Indiener ziet het als een gemiste kans dat reacties moeten worden verstuurd naar een postadres in Drachten, dit komt niet ten goede aan de zichtbaarheid en bereikbaarheid in de verkenningsfase.

		Antwoord	Reacties kunnen zowel per post naar Drachten als via het reactieformulier op de webpagina van RVO worden ingediend. Via beide kanalen worden de reacties verzameld en in deze reactienota behandeld. Ook op andere momenten tijdens de procedure (concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau, concept-Voorkeursbeslissing en ontwerp-Projectbesluit) kunnen reacties of zienswijzen worden ingediend via deze kanalen. Bij deze stappen zullen er ook weer informatieavonden worden georganiseerd, waar iedereen vragen kan stellen aan medewerkers van het Ministerie van Klimaat en Groene Groei en Vermilion over het project. Tijdens een informatieavond is er ook de mogelijkheid om mondeling een reactie in te dienen. Naast de momenten tijdens deze officiële stappen in de projectprocedure wil Vermilion graag met de omgeving in gesprek over de inrichting van de locatie. Ook zijn Vermilion en het Ministerie van Klimaat en Groene Groei benieuwd hoe mensen op de hoogte willen worden gehouden van de voortgang van het project, daarover gaan zijn graag in gesprek met de omgeving.
9.6	Meepraten lustenverdeling	Reactie	Indiener wil meepraten over de lustenverdeling.
	5999, 6002, 6164, 6165, 6018, 6220	Antwoord	Het kabinet is momenteel aan het bekijken of het mogelijk is om de baten (opbrengsten) uit activiteiten in de diepe ondergrond deels te investeren in de regio waar de activiteiten plaatsvinden. Dit kan leiden tot een verdeling van lusten en lasten per gebied. Binnen het onderzoek wordt gezocht naar een model om de opbrengsten te verdelen wat op landelijk niveau kan gelden en algemeen toegepast kan worden. De omgeving mag altijd laten weten hoe ze over bepaalde zaken denken.

10	Sub-onderwerp en registratienummer	Onderdeel	Overig
10.1	Wantrouwen 5542	Reactie	Indiener is van mening dat met het doorgaan van het project het vertrouwen in de overheid zal afnemen.
		Antwoord	Wij nemen deze reactie ter kennisgeving aan. Tijdens het project wordt er open en transparant gecommuniceerd en is er ruimte om je mening te geven vanuit de omgeving. Dit is vastgelegd in het Voornemen en voorstel voor Participatie.
10.2	Gezondheid 5543, 5763	Reactie	Indiener zegt dat gaswinning schadelijk is voor de gezondheid.
		Antwoord	Het is onduidelijk waar deze uitspraak op gebaseerd is. Vermilion voldoet aan alle wettelijke verplichtingen op het gebied van arbeidsomstandigheden, (externe) veiligheid en milieu. Dit is een voorwaarde voor de minister voor instemming op de gaswinning. SodM zorgt vervolgens dat ze zich aan deze voorwaarden houden.
10.3	Overig 5596	Reactie	Indiener laat weten dat bij een proefboring in 1987 veel gas weg lekte naar het drinkwater. Hierbij is veel kostbaar water verloren gegaan en is er een gevaarlijk gat in de bodem ontstaan.
		Antwoord	Het is onduidelijk waar deze uitspraak op gebaseerd is. Er is geen aardgas aangetoond bij deze proefboring. Daarom is er ook geen sprake geweest van het weglekken van gas.
10.4	Bestrijding muizenplagen 5635	Reactie	Indiener is bang dat door het veranderende waterpeil het moeilijker wordt om muizenplagen te bestrijden.
		Antwoord	Door bodemdaling zonder dat er iets aan het grondwaterpeil gedaan wordt, wordt de grondwaterstand iets hoger. De bodem zakt immers, terwijl het grondwaterpeil gelijk blijft. Er is dan sprake van 'relatieve vernatting'. Vermilion gaat graag in overleg met de indiener van deze reactie om dit onderwerp verder te bespreken.
10.5	Rottum 5322, 6195	Reactie	Indiener vraagt zich af of Rottum op/in het gasveld en het effectgebied bevindt.

		Antwoord	Rottum bevindt zich niet boven het gasveld. Voor communicatie doeleinden is er een straal van 5 km rondom het gasveld gekozen als communicatiegebied. Buiten deze omvang zullen er geen effecten te merken zijn door gaswinning uit het FFW gasveld. Rottum ligt niet binnen deze straal en bevindt zich dus niet in het mogelijke effectgebied.
10.6	Sociale onrust 5762, 5763	Reactie	Indiener maakt zich zorgen over het ontstaan van sociale spanningen. De zorgen over veiligheid, milieu en de impact op de lokale economie kunnen leiden tot conflicten tussen bewoners en bedrijven of de overheid.
		Antwoord	Wij nemen deze reactie ter kennisgeving aan. Tijdens het project wordt er open en transparant gecommuniceerd en is er ruimte om je mening te geven vanuit de omgeving. Dit is vastgelegd in het Voornemen en voorstel voor Participatie.
10.7	Landbouwgrond 5210, 5217, 5238, 5322, 5351, 5763, 5873, 5891, 5926, 6195	Reactie	Indiener is bang voor de negatieve gevolgen op de landbouwgrond.
		Antwoord	Het risico op milieu en omgeving wordt onderzocht in het milieueffectenrapport en het winningsplan. Mocht daaruit blijken dat de winning negatieve gevolgen heeft voor de landbouw, dan zal dit worden opgemerkt door de Commissie mer en verder worden bekeken door Vermilion.
10.8	Rol Vermilion 5800, 5827, 5892, 5916, 5956, 6007	Reactie	Indiener vindt de rol van Vermilion onverantwoord groot.
		Antwoord	Vermilion, de initiatiefnemer van dit project, heeft het Ministerie gevraagd om de gaswinning toe te staan. Het ministerie van KGG beoordeelt deze aanvraag binnen volgens de Mijnbouwwet en de Omgevingswet en is verantwoordelijk voor het afgeven van vergunningen aan Vermilion.
10.9	FFW-veld 5802	Reactie	Indiener is van mening dat het FFW-veld niet onder het kleineveldenbeleid valt, vanwege de langgerekte vorm. Indiener is van mening dat er sprake is van 3 kleine gasvelden.
		Antwoord	Het kleineveldenbeleid vertelt ons dat alle gasvelden in Nederland, behalve het Groninger veld, onder het kleineveldenbeleid vallen. Daarom dus ook het FFW-veld. Ook wanneer het FFW-veld als 3 kleinere velden zou worden gezien, blijft deze onder het kleineveldenbeleid vallen.

10.10	Fracking	Reactie	Indiener wil geen fracking met chemicaliën bij het vinden van schaliegas.
	5946, 6141, 6173	Antwoord	Er is geen sprake van schaliegas in het FFW project. Het betreft hier standaard gaswinning.
10.11	Rechten	Reactie	Indiener wil niet dat er onteigeningsprocedures gevolgd mogen worden voor het verkrijgen van grond van de eigenaar of gebruiker. Daarnaast wil de indiener dat er geen stikstofrechten gekocht mogen worden.
	5552	Antwoord	Wij nemen deze reactie ter kennisgeving aan.
10.12	Tegenstrijdigheid ministeries	Reactie	Indiener vindt dat het beleid gevoerd door het ministerie van Klimaat en Groene Groen (KGG), het ministerie van ministerie Infrastructuur & Waterstaat (I&W), het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) en het ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur (LVVN) tegenstrijdig is met elkaar. Het ministerie van KGG hanteert tot nu toe de lijn dat de bodemdaling door het waterschap kan worden hersteld met technische maatregelen. Peilverlaging vormt in lijn met de kamerbrief Water en Bodem Sturend, die op 25 november 2022 ⁸ is verschenen, geen passende herstelmaatregel meer voor bodemdaling. Dit is een onjuiste aanname en een vorm van afwentelen van problemen door bodemdaling, een afwenteling die volgens zowel het Klimaatakkoord van KGG zelf als de Veenweide aanpak van BZK en LVVN, als de Water en Bodem Sturend brief door de minister van I&W wordt afgewezen.
		Antwoord	Het kabinet kent de zorgen van het Wetterskip over bodemdaling en is daarom in overleg met o.a. het Wetterskip en de gemeenten. Ze spreken samen over bodemdaling door gaswinning en de wens van het Wetterskip om het waterpeil hier niet op aan te passen. Dit punt krijgt zeker aandacht in de milieueffectenrapportage en de winningsplanprocedure.
10.13	Breuklijnen in gasreservoirs	Reactie	Indiener is benieuwd naar de breuklijnen in de gasreservoirs.
	6037	Antwoord	Dit moet nog onderzocht worden en komt naar voren in het winningsplan, verder in de procedure.

⁸ Kamerbrief over rol Water en Bodem bij ruimtelijke ordening | Kamerstuk | Rijksoverheid.nl

10.14	Beschermde dorpsgezicht Wâldsein 6077, 6093	Reactie	Indiener maakt zich zorgen over de effecten van gaswinning op het beschermde dorpsgezicht van Wâldsein.
		Antwoord	Effecten zoals deze visuele impact van de gaswinning worden in de milieueffectenrapportage onderzocht.
10.15	Woudagemaal 5278, 6111, 6119	Reactie	Indiener maakt zich zorgen over het Woudagemaal.
		Antwoord	Hier wordt rekening mee gehouden als effecten worden onderzocht in de milieueffectenrapportage.
10.16	Persoonlijke ervaring 6132	Reactie	Indiener voelt zich misleid door Vermilion in de onderzoeksfase. Hij zou nooit toestemming hebben verleend tot het doen van metingen op zijn erf als de intentie van gaswinning duidelijk zou zijn geweest.
		Antwoord	Vermilion Energy heeft in 2021 een seismisch onderzoek laten uitvoeren. Hierin is altijd duidelijk gecommuniceerd dat dit wordt gedaan om de ondergrond beter in kaart te brengen en om te kijken of er aardgas aanwezig is in de diepe ondergrond. Als dit zo zou zijn, dan worden er vergunningen aangevraagd om uiteindelijk het project uit te voeren.
10.17	Nul-risico beleid 6141, 6173	Reactie	Indiener vraagt of er een nul-risico beleid gevoerd kan worden.
		Antwoord	De minister stemt alleen in met de winning uit gasveld FFW als dit veilig en verantwoord kan. In dit besluit worden de adviezen van onafhankelijke adviesorganen, zoals TNO en SodM, meegenomen.
10.18	Hogedrukleiding 6181	Reactie	Indiener maakt zich zorgen over een hogedrukleiding die onder het pand doorloopt i.c.m. bodemdaling/bodemtrilling
		Antwoord	In de milieueffectenrapportage en bij de keuze voor locaties en leidingen wordt rekening gehouden met aanwezige infrastructuur (zoals wegen en leidingen) en worden de wettelijke afstanden aangehouden.
10.19	Meerdere reacties 6187	Reactie	Indiener heeft via het reactieformulier laten weten dat hij een brief heeft gestuurd. Deze is vanwege anonimiteit niet te koppelen aan deze reactie, dus worden deze behandeld als twee aparte reacties.

		Antwoord	Vanwege privacyregels worden de reacties anoniem behandeld. Daarom is het niet mogelijk om een reactie per brief te koppelen aan een reactie die is ingediend via het reactieformulier.
10.20	Energiewet 4499	Reactie	Indiener vindt dat het opsporen en exploiteren van nieuwe gasvelden in de Gemeente Fryske Marren volledig in strijd is met de nieuwe energiewet en lijnrecht tegenover de verschillende afspraken uit het Klimaatakkoord staat.
		Antwoord	Het opsporen en het winnen uit nieuwe gasvelden is niet in strijd met de Energiewet. De Energiewet gaat over de marktordening van gas en elektriciteit en verbiedt het opsporen en winnen uit nieuwe gasvelden niet. Wel heeft de Energiewet ook als doel om de transitie naar een schone energievoorziening te stimuleren. Dit staat los van het feit dat gaswinning nodig blijft tijdens de energietransitie, omdat er nog niet genoeg duurzame energie beschikbaar is.
10.21	EBN 4526	Reactie	Indiener vraagt zich af of EBN (Energie Beheer Nederland) ook betrokken is bij het FFW-project.
		Antwoord	Ja. EBN is 40% deelnemer in de Zuid Friesland III winningsvergunning waar het FFW gasveld in ligt.
10.22	Goed idee 4797	Reactie	Indiener vindt het FFW-project een goed idee.
		Antwoord	Wij nemen deze reactie ter kennisgeving aan.
10.23	Boornzwaag 4809	Reactie	Indiener vraagt zich af of Boornzwaag in het effectgebied ligt.
		Antwoord	Boornzwaag valt binnen het 5 km informatie- en participatiegebied. Deze 5km zone is erop gebaseerd dat hierbinnen de effecten door gaswinning FFW, zoals bodemdaling kunnen plaatsvinden. Het is niet zo dat er ook echt effecten zullen komen in Boornzwaag. Dit gaat blijken uit de milieueffectenrapportage en het winningsplan.
10.24	Informatiebijeenkomst Woudsend 5222	Reactie	Indiener wil weten waarom er geen informatiebijeenkomst in Woudsend is/wordt gehouden.

		Antwoord	Woensdag 5 februari 2025 heeft Vermilion een informatiebijeenkomst georganiseerd voor de besturen van de verschillende dorpsbelangen in het informatiegebied. Deze avond vond plaats in het MFC de Driuwpoelle in Woudsend. RVO, de organisator van de algemene informatiebijeenkomsten, onderzoekt of er tijdens de terinzagelegging van de concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau ook een informatiebijeenkomst kan worden georganiseerd in Woudsend.
10.25	Canadees bedrijf 5247, 5248	Reactie	Indiener is tegen het feit dat een Canadees bedrijf (Vermilion) in Nederland gas kan winnen i.p.v. een Nederlandse onderneming.
		Antwoord	Vermilion Energy Netherlands B.V. is een Nederlandse onderneming met een Canadees moederbedrijf.
10.26	Klachten 5248	Reactie	Indiener heeft gehoord dat Vermilion klachten van Nederlandse burgers en ondernemingen niet beantwoord.
		Antwoord	Dit is niet bekend bij Vermilion Energy. Er kan altijd contact opgenomen worden met Vermilion, zodat deze klachten besproken kunnen worden.
10.27	Zorgplicht 5351	Reactie	Indiener haalt de zorgplicht aan: Een overheid heeft een grondwettelijke zorgplicht jegens zijn burgers, onder andere met betrekking tot de bewoonbaarheid van het land, de bescherming van het milieu en de volksgezondheid (o.a. Artikel 21 en Artikel 22 van de Grondwet). Indiener is van mening dat de overheid niet voldoet aan de zorgplicht.
		Antwoord	De minister stemt alleen in met de winning uit gasveld FFW als dit veilig kan en baseert zich hierbij op de adviezen van TNO en SodM.
10.28	Recht om te reageren 5452, 5493, 5540, 5557, 5558, 5576, 5578, 5589, 5592, 5600, 5602, 5604, 5606, 5609, 5616, 5623, 5628, 5632, 5634, 5635, 5639, 5640, 5647, 5649, 5659, 5660, 5666, 5672, 5697, 5700, 5716, 5726, 5737, 5749, 5753, 5775, 5789, 5790, 5797, 5802, 5807, 5814, 5823, 5827, 5835, 5839, 5852, 5869, 5873, 5876, 5891, 5893, 5924, 5926, 5937, 5939, 5946, 5954, 6007, 6018, 6047, 5856, 6061, 6065, 6068, 6077, 6081, 6093, 6106, 6120, 6132, 6141,	Reactie	Indiener geeft aan het recht te behouden om later informatie toe te voegen aan de reactie.
		Antwoord	Van vrijdag 27 september 2024 tot en met donderdag 7 november 2024 konden er reacties worden ingediend op het VenP. Tijdens de projectprocedure van gaswinning FFW kunnen er ook nog op andere momenten reacties of zienswijzen worden ingediend. De voorlopige planning van deze momenten is als volgt: • 2^e kwartaal 2025: concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau, reactie

	6160, 6164, 6170, 6173, 6190, 6191, 6203, 6205, 6207, 6213, 6215, 6220, 6224, 6253, 6271, 6272,		op onderzoeksopzet milieueffectrapportage. • Halverwege 2026: concept Voorkeursbeslissing, zienswijze op milieueffectrapportage en locatiekeuze. • Begin 2027: ontwerpbesluiten en ontwerpvergunningen, zienswijze op de besluiten en vergunningen. • Begin 2028: als de besluiten en vergunningen definitief zijn, kan er beroep worden aangetekend bij de Raad van State.
10.29	Duitse reactie	Reactie	Indiener heeft een reactie achtergelaten in het Duits.
	6252	Antwoord	De indiener is verzocht deze te vertalen, zodat er een adequaat antwoord op gegeven kon worden. Dit heeft de indiener niet gedaan. Hierdoor wordt de reactie niet verder verwerkt.
10.30	Referendum	Reactie	Indiener wil graag een referendum over gaswinning uit het FFW-veld.
	5217	Antwoord	Er zal geen referendum worden uitgeschreven over gaswinning FFW. De minister stemt alleen in met de winning uit gasveld FFW als dit veilig en verantwoord kan en baseert zich hierbij op de adviezen van TNO en SodM.
10.31	Aanleiding tot gaswinning	Reactie	Indiener vraagt zich af of de aanleiding voor de gaswinning uit het FFW-veld te maken heeft met de aanleg van de Lelylijn en de realisatie van Tristatecity.
	5217	Antwoord	De aanleiding voor het project Gaswinning FFW is dat er genoeg aardgas in de grond zit om te winnen zonder er verlies op te leiden. Dit staat helemaal los van de aanleg van de Lelylijn en andere ruimtelijke ontwikkelingen in het gebied. In de milieueffectenrapportage wordt rekening gehouden met alle geplande ontwikkelingen in het gebied rond gasveld FFW.
10.32	Winst	Reactie	Indiener vraagt zich af hoeveel winst er gemaakt gaat worden.
	5217	Antwoord	Vanuit bedrijfsbelang wordt geen inzicht gegeven over financiële vooruitzichten.
10.33	Locatie	Reactie	Indiener vraagt zich af waarom er wordt gekozen voor Friesland en niet Den Haag of Het Gooi.

	5217	Antwoord	Niet overal bevinden zich gasvelden. Er zijn verschillende gasvelden verspreid door heel Nederland en niet alleen in Friesland. Dit heeft te maken met hoe de ondergrond zich over een periode van miljoenen jaren heeft gevormd en waar het aardgas zich in het gesteente bevindt. Alle gasvelden, die bekend zijn, kunt u terugvinden op www.nlog.nl.
--	------	----------	--